

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

18'inci Toplantı
31 Mart 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

2.- Şeker Kurumunun 2017 yılına ait bilanço ve netice hesabının görüşmeleri

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

18'inci Toplantı

31 Mart 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu saat 14.35'te açıldı.

Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ. Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlandı.

24/12/2017 tarihi itibarıyla kapatılarak teşkilat olarak Tarım ve Orman Bakanlığına devredilen Şeker Kurumunun 2017 yılına ait bilanço ve netice hesabı ibra edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 6 Nisan 2021 Salı günü Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarını görüşmek üzere 17.35'te toplantıya son verildi.

31 Mart 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz, toplantıyı açıyorum. (*)

Bugünkü gündemimizde Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ Genel Müdürlüğü ile Şeker Kurumunun 2017 ve 2018 yıllarının bilanço ve netice hesapları yer almaktadır.

II.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toplantımıza Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ Genel Müdürlüğüyle başlıyoruz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Şimdi sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdüre veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri, Sayın Sayıştay denetçileri, Bakanlık ve üst kuruluşların değerli temsilcileri; sözlerime başlarken şirketimizin 2017 ve 2018 yılları faaliyetlerinin değerlendirileceği bu toplantıda sizleri Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi adına saygıyla selamlıyorum.

Şirketimiz faaliyetlerine geçmeden önce sizlere dünya ve ülkemiz şeker sektörü hakkında kısa bilgiler sunmak istiyorum. Şeker fabrikaları, hem ülke hem de bulundukları bölge ve yörelerin kalkınmalarına büyük katkı sağlayan, tarıma dayalı sanayi kuruluşlarıdır. Ülkemizde 15'i TÜRKŞEKER'e ait, 18'i özel statülü olmak üzere pancardan şeker üreten toplam 33 şeker fabrikası ile nişasta bazlı şeker üreten özel statüde 5 adet fabrika faaliyet göstermektedir. Dünyada 2020-2021 döneminde 35,9 milyon tonu pancardan; 133,1 milyon tonu şeker kamışından olmak üzere toplam 169 milyon ton şeker üretimine karşın tüketimin 173,80 milyon ton düzeyinde gerçekleşeceği ve yaklaşık 4,8 milyon ton arz açığı oluşacağı tahmin edilmektedir. Dünya beyaz şeker borsası Mayıs 2021 vadeli fiyatları 460 dolar ton civarında seyretmektedir. Türkiye 2019-2020 pazarlama yılı itibarıyla Rusya, Fransa, Almanya ve ABD'nin ardından dünyanın pancardan şeker üreten 5'inci, Avrupa'nın ise 4'üncü büyük ülkesi konumundadır.

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; 15 şeker fabrikası, 2 etil alkol fabrikası, 2 makine fabrikası, 1 elektromekanik aygıtlar fabrikası, 1 şeker enstitüsü ve buna bağlı 1 tohum işleme fabrikasıyla faaliyet gösteren TÜRKŞEKER 848 memur, 4.075 daimi işçi, 1.357 geçici işçi ve hizmet alımı yoluyla 2.545 taşeron işçi olmak üzere toplam 8.825 kişiye istihdam sağlamaktadır.

Türkiye şeker sektöründe 2018 yılında yapılan düzenlemelerle şeker fabrikalarının özelleştirilmesi ve şeker kotalarıyla ilgili önemli değişiklikler yapılmıştır. Özelleştirme Yüksek Kurulunun 17/1/2018 tarih ve 2018/7 sayılı Kararı'yla TÜRKŞEKER'in özelleştirme işlemlerinin tamamlanmasına ilişkin sürenin 31/12/2023 tarihine kadar uzatılmasına karar vermiştir. Bu kapsamda 2018 yılında yapılan özelleştirmeler sonucunda şirketimize ait 10 şeker fabrikasının satışı yapılarak varlık satış sözleşmeleri imzalanmış, devir işlemleri de tamamlanmıştır. TÜRKŞEKER, toplam şeker kotasındaki yüzde 35'lik payla ülkemiz şeker sektörünün hâlâ en büyük oyuncusudur. Şirketimize 2017-2018 pazarlama yılı için 1 milyon 366 bin 600 ton A kotası ve bunun yüzde 5'i oranında, 68.320 ton B kotası şeker tahsis edilmiştir. 27/3/2018 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7103 no.lu Kanun'la ülke toplam kotasının yüzde 10'u olan nişasta bazlı şeker kotası yüzde 5'e düşürülmüştür. Yapılan bu değişiklik sonucu ortaya çıkan 133.500 ton kota fazlası şeker TÜRKŞEKER'e aktarılmış, böylece TÜRKŞEKER'in 2017-18 pazarlama yılı A kotası şeker miktarı 1 milyon 500 bin 100 tona yükselmiştir.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; şimdi 2017 yılı değerlendirmelerimize geçiyorum. Şirketimiz bünyesinde yer alan 25 şeker fabrikasında 199.589 hektar sahada pancar ekimi yapılmış, toplam 12 milyon 164 bin ton pancar üretimi gerçekleşmiştir. 2017-18 kampanya döneminde 11 milyon 600 bin ton pancar işlenerek 1 milyon 525 bin ton şeker üretilmiştir. Yan ürün olarak 490 bin ton melas, 3 milyon 400 bin ton yaş pancar posası elde edilmiştir. 2017 yüzde 16 polar şeker ihtiva eden net 1 ton A kotası şeker pancarının baz alım kesin fiyatı 210 lira, A kotası üzerinde üretilen C pancarının alım fiyatı ise 115lira/ton olarak tespit edilmiştir. 2017 yılı ürünü için üreticilerimize 2 milyar 505 milyon TL tutarındaki pancar bedelinin tamamı süresi içerisinde ödenmiştir. 2017 yılında dâhilde işleme rejimi ve kapsamında imalatçı, ihracatçı firmalara verilen 3.512 ton C şekerleriyle birlikte toplam 1 milyon 266 bin 668 ton şeker satışı yapılmış, genel satış hacmimiz 3 milyar 866 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında 258 milyon TL dönem zararı oluşmuştur. 2017-18 pazarlama yılı sonu itibarıyla 257 bin ton A kotası, 68 bin ton B kotası ve 16 bin ton C şeker olmak üzere toplam 341 bin ton şeker stoku oluşmuştur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şimdi de 2018 yılı değerlendirmelerimize geçiyorum. Değerlendirmelerimiz satışı yapılarak özelleşen ancak devir işlemi yapılmayan, kampanyası şirketimiz tarafından yapılan Alpullu Şeker Fabrikası dâhil 16 şeker fabrikası üzerinden olacaktır. 2018-19 pazarlama yılı için şirketimize tahsis edilen A kotası şeker miktarı, özelleşen şeker fabrikalarından o dönem yüzde 90'ın altında arz sağlayanlardan aktarılan 41.400 ton kotayla birlikte 942.754 tondur. 2018 yılında 96.587 hektar sahada pancar ekimi yapılmış, pancar üretimi 5 milyon 781 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2018-19 kampanyasında toplam 5 milyon 525 bin ton pancar işlenmiş, 685.700 ton şeker üretilmiştir. Yan ürün olarak 247.300 ton melas, 1 milyon 671 bin ton yaş pancar posası elde edilmiştir. 2018 yılı yüzde 16 polar şeker ihtiva eden 1 ton A kotası şeker pancarının baz alım kesin fiyatı 235 lira, A kotası üzerinde üretilen C pancarı alım fiyatı 130 TL ton olarak belirlenmiştir.

2018 yılı ürünü için üreticilerimize 1 milyar 327 milyon TL tutarındaki pancarın bedeli yine zamanında ödenmiştir Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli üyeler; 2018 yılında 21.400 tonu imalatçı, ihracatçı firmalara C şeker olmak üzere toplam 1 milyon 107 bin ton şeker satışı yapılmış, genel satış hacmimiz 3 milyar 789 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018-19 pazarlama yılı sonu itibarıyla 90 bin ton A kotası, 45.057 ton B kotası ve 1.770 ton C şeker olmak üzere toplam 47.777 ton şeker stoku oluşmuştur.

2018 yılında 911 milyon TL'si özelleştirilen 10 şeker fabrikasının çeşitli gider kalemleri de dâhil olmak üzere 1 milyar 354 milyon TL dönem zararı, 13 milyon TL faaliyet kârı gerçekleşmiştir. Şirketimiz bünyesinde bulunan Eskişehir etil fabrikamızda 2017 yılında 4 milyon 675 bin litre, 2018 yılında 6 milyon 410 bin litre etil alkol, makine fabrikalarımızda 2017 yılında 3.297 ton, 2018 yılında ise 2.496 ton makine tesis imal edilmiştir. Tohum işleme fabrikalarımızda 2017 yılında 401 ton tohum, 2018 yılında ise 151 ton tohum işlenmiştir. EMAF fabrikalarımızın elektromekanik ekipmanlarla ilgili ihtiyaçlarını karşılamış, şeker enstitüsü ise AR-GE faaliyetlerini sürdürmüştür.

Sayın başkanım, değerli üyeler; şirketimize 2017 yılı için 109 milyon TL, 2018 yılı için 120 milyon TL, 2019 yılı için ise 83 milyon 50 bin TL, 2020 yılı için 120 milyon TL ve 2021 yılı için 128 milyon 722 TL yatırım ödeneği tefrik edilmiştir.

2020-21 pazarlama yılında şirketimize 935.100 ton A kotası şeker tahsis edilmiştir. Bu dönemde 8 milyon 582 bin ton pancar satın alınarak 8 milyon 165 bin ton pancar işlenmiş ve 1 milyon 073 bin ton şeker üretilmiştir. Bu üretimiyle son yirmi yılın rekor değerini yakalayan TÜRKŞEKER oluşturduğu katma değeriyle ülke ekonomisine büyük katkılarda bulunmayı sürdürmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülke tarım ve sanayisini kaldırmak, çiftçinin gelirini artırmak ve serbest piyasa ortamında mağdur olmalarının önüne geçmek için çabalarımız hız kesmeden devam etmektedir. Bu kapsamda pancar tarımından elde edilen geliri artırmak, pancar üretimini teşvik etmek için bölgesel iklim şartlarından dolayı vejetasyon süresi kısa, verimi düşük olan bölgelerdeki -Ağrı, Erçiş ve Kars- şeker fabrikaları pancar üreticilerine 2020-21 kampanya döneminde teslim ettikleri fisesi düşürülmüş net 1 ton A kotası pancar için 2020 yılı A kotası pancar fiyatı baz alım fiyatının yüzde 10'u oranında pancar üretimini teşvik primi ödenmiştir. Bu uygulamayla Ağrı, Erçiş, Kars şeker fabrikalarının 2019 yılında 260 bin ton olan pancar üretimi 2020-21 yılında yüzde 91 artışla 495 bin tona ulaşmıştır. Böylece pancar üretim programını gerçekleştirmek üzere Orta Anadolu Bölgesi'nde üretilecek başka fabrikalara nakledilen pancar için ödenen nakliye masraflarından yüzde 75 oranında tasarruf sağlanmıştır. 2021 yılında da aynı uygulamaya devam edilecektir.

Fabrikaların ihtiyacı olan pancarın kendi ekim alanlarında üretilmesini artırmak amacıyla 2020 yılında üreticilerden teslim alınacak pancarların bedele esas polar şeker varlığının yüzde 12'den az çıkması durumunda, bedele esas polar şeker varlığı değerinin yüzde 12 olarak kabul edilmesi kararlaştırılarak uygulamaya konulmuştur.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2020-21 kampanya döneminde kapasitelerin üzerinde pancar üretimi yapılan fabrikalarda siloya alınan pancar miktarlarını azaltmak, pancarın siloda bekleme süresini kısaltmak, silo kayıplarını azaltmak, melasa giren şeker oranını düşürmek ve fabrika randımanını artırmak amacıyla üreticilere erken teslim tazminatı ödenerek eylül ayının ilk haftasında pancar alımı yapılmış 6 şeker fabrikamızda pancar işleme kampanyasına erken tarihte başlanmıştır. Üretilcek ve işlenecek pancar miktarına göre söz konusunun uygulamanın şirketimiz ve üretici menfaatleri dikkate alınarak 2021 yılında da sürdürülmesi planlanmaktadır.

Fabrikalarımızda kampanya döneminde yan ürün olarak elde edilen yaş pancar posasının paketlenerek pazarlanması uygulaması hayata geçirilmiştir. Bu amaçla 14 şeker fabrikamızda yaş pancar posası paketlenme tesisi kurulmuştur. Bu vesileyle de bir önceki yıl gelirimizi 2 katına -pancar posası ve küspede- bu yıl da Allah nasip ederse 5 katına çıkarmış olacağız.

Şeker enstitümüz tarafından yerli ve milli şeker pancarı tohumu ıslahı ve üretimi için Hastalık ve Zararlılara Dayanıklı Yerli ve Milli Şeker Pancarı Çeşitlerinin Islahı Ve Tohum Üretimi Projesi kapsamında tohum tescili süreci başlatılmıştır. 2023-24 kampanya döneminde şeker pancarı ekimlerinde yerli tohum kullanılmasının sağlanması hedeflenmiştir.

Sayın Başkanım, bu konuyla alakalı bir tanıtım filmimiz var, ilerleyen vakitlerde sizler de uygun görürseniz hazırunla paylaşmak isterim.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; coronavirus salgınında ülkemizde dezenfektan ve kolonyaya, dolayısıyla bunların ham maddesi olan etil alkole talep artmıştır. Bu durum salgının başlangıcında öngörülmüş, 9 milyon 110 bin litre etil alkol üretilerek piyasanın talebi karşılanmış, dezenfektan ve kolonya fiyat artışlarının önüne geçilmesine büyük katkı sağlanmıştır.

Fabrikalarımızın en temel sorunları arasında yer alan iş gücü açığını gidermek üzere Özelleştirme İdaresi Başkanlığından izin alınarak 31/12/2020 tarihi itibarıyla İŞKUR aracılığıyla aşıktan 1.471 sürekli işçi alımı gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamamızla genç bir ekip yapımıza katarak fabrikalarımızın önü açılmıştır.

Ülkemizde sözleşmeli tarımsal üretimin yaygınlaştırılması, tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması açısından münavebeli ekimin artırılması, coronavirus salgını sonrası oluşan yeni dünya düzeninde gıda arz güvenliğinin sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, TÜRKŞEKER, 2020 yılında tarımda sürdürülebilirliği sağlamak, ürün desenini çoğaltmak ve tarımsal ürünlerde ithalatın azaltılıp ihracatın artırılması amacıyla doksan dört yıldır pancar üreticisiyle yürüttüğü sözleşmeli tarım uygulamasını genişleterek pancar dışı ürünleri de münavebe sistemine dâhil etmiş olup hububat ve yağlık ayçiçeği üretimine başlamıştır. Sözleşmeli üretimle bir yandan avans desteği ve ürün alım garantisiyle çiftçimizin faiz yüküne girmeden üretimini gerçekleştirerek daha fazla kazanması, diğer yandan da tüketicinin kaliteli ürünlere daha uygun fiyatla ulaşması hedeflenmiştir.

Sayın Başkan, sayın üyeler; sözlerime son verirken toplantıya katılan tüm katılımcılara, şirketimize yaptıkları her türlü destek ve katkılardan dolayı teşekkür eder, yüce Komisyonunuza şahsım, temsil ettiğim Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ (TÜRKŞEKER) adına saygılarımı sunarım.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN - Sayın Başkanım, çok özür diliyorum, izniniz olursa son iki yıldır TÜRKŞEKER’de yapılan çalışmalarla alakalı kısa bir bilgilendirmemiz var, sizler de uygun görürseniz alt komisyon toplantı...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yok, şimdi değil daha sonra.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN - Eyvallah.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir de, ayrıca bu yapmış olduğunuz sunumla ilgili slaytları bizim Komisyona gönderirseniz biz de sayın milletvekili arkadaşlarımıza, Komisyon üyelerimize gönderiyoruz. Onu ivedilikle mail ortamında gönderin bize, biz de Komisyon üyesi arkadaşlarımıza ileticeğiz.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN - Tohumla ilgili filmi, uygun görürseniz, önemine binaen paylaşmak isteriz, sunum da hazır Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – En son görüşmeler tamamlandığı esnada, o zaman o sunumu yaparsınız.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN - Tamam, Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

2015 ve 2016 yılında gündemde kalan 2 öneri, 2017 Yılı Alt Komisyon Raporu’nda 3, 2018 Yılı Alt Komisyon Raporu’nda 4 öneri bulunmaktadır. 2015 ve 2016 yılının 1 no.lu önerisi, 2017 yılının 1 no.lu önerisi ve 2018 yılının 1 no.lu önerisi, 2015 ve 2016 yılının 2 no.lu önerisi, 2017 yılının 2 no.lu önerisi ve 2018 yılının 2 no.lu önerisi aynı mahiyettedir; bu sebeple, bu öneriler birlikte görüşülecek.

Şimdi 2015 ve 2016 yılının 1 no.lu önerisi, 2017 yılının 1 no.lu önerisi ve 2018 yılının 1 no.lu önerisini aynı mahiyette olduğundan birlikte görüşüyoruz.

Şimdi daha güncel olan 2018 yılı önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - 1- İnsan sağlığı açısından olumsuz etkileri olduğu bilinen yüksek yoğunluklu tatlandırıcıların kullanımının giderek yaygınlaştığı ve şeker sektörü açısından haksız rekabete yol açtığı dikkate alınarak ilaç sektöründe kullanımı dışında yüksek yoğunluklu tatlandırıcı ithalatına sınırlama getirilmesi için alınan önlemlerin dikkatle izlenmesi ve yüksek yoğunluklu tatlandırıcıların ithaline sınırlama getirilmesi konusunda ilgili merciler nezdinde girişimlerde bulunulması.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, kısa bir yanıt.

Buyurun.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MESUT SÖNMEZLER – Efendim, ben cevabı kısa olarak vereceğim.

Cevap 1:

28/1/2021 tarih ve 31378 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcıların İzlenmesine İlişkin Tebliğ uyarınca yüksek yoğunluklu tatlandırıcı ithalatının azaltılması veya tamamen ithalattan vazgeçilmesi konusunda yüksek yoğunluklu tatlandırıcıların ithal edilme amacına uygun kullanımının takibi, sonuçlarının değerlendirilmesi ve ilgili kurumlara bildirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemekle yetkili merci Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı Şeker Dairesi Başkanlığıdır. Bu kapsamda, mezkûr konuda, Sayıştay önerisi dikkate alınarak yüksek yoğunluklu tatlandırıcı ithalatına sınırlama getirilmesi konusunda çeşitli tarihlerdeki yazılarımızla Ekonomi Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Şeker Kurumu, Şeker Dairesi Başkanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı nezdinde muhtelif tarihlerde girişimlerde bulunulmuştur. Bu kapsamda yapılan düzenlemelerle yüksek yoğunluklu tatlandırıcıların ithalat işlemlerinde gümrük tarife istatistik pozisyonları ve tanımları belirtilen eşyanın; serbest dolaşıma giriş rejimi, dâhilde işleme rejimi ve hariçte işleme rejimine tabi tutulması hâlinde gümrük beyannamelerinin tescilinde, gümrük idarelerince, Tarım ve Orman Bakanlığının uygunluk yazısı aranmaktadır. Yani bu konuda Tarım Bakanlığı uygunluk yazısı gerekiyor. TÜRKŞEKER olarak biz de Sayıştay önerisi doğrultusunda gerekli yazışmaları yaptık. TÜRKŞEKER olarak yapacak daha başka bir şeyimiz yok efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Takip ediyorsunuz yani.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MESUT SÖNMEZLER – Takip ediyoruz, evet.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen...

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, TÜRKŞEKER kurumunun değerli yöneticileri; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu yüksek yoğunluklu şeker yani azaltılmasına yönelik siz bir sürü ifadelerde bulundunuz ama ben bir sonuç duymadım. Yani 2017, 2018, 2019, 2020, işte Şeker Dairesi diyorsunuz, Tarım ve Orman Bakanlığı diyorsunuz, sonuç ne Sayın Genel Müdür Yardımcısı yani bu işin sonucu? Biliyorsunuz, bize verilen rakamlara göre bunun 1 kilogramı yaklaşık 7 ton şekere denk geliyor, bize verilen rakamlara göre de yaklaşık 700-800 tonluk bir ithalat söz konusu. Onun için bizim somut rakamlar üzerinden hareket etmemiz lazım. Yani güzel; siz ona söylediniz, o ona söyledi, sonuç ne oldu? Yani bunu sınırlandırabildik mi? Bununla ilgili bir katkıya ihtiyacınız var mı? Yani bu Komisyon aynı zamanda sizin üst yönetiminiz ve hepimiz aynı takımdayız ve bunun sınırlandırılmasını, aşağı çekilmesini hepimiz istiyoruz. Ama sizin ifadelerinizde ben bir sonuç göremedim, sonuca yönelik bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hoş geldiniz.

Ben de çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Tabii, öncelikle, hadiseye bu yüksek tatlandırıcı noktasında tıp adamlarının ve bilim adamlarının dikkate alınması gerektiği noktasında bakıyorum. Çünkü kanserojen etkisinin olduğu ve obezite noktasında da insan sağlığına yararlı olmadığı noktasında hemfikirler. Şimdi, sadece uğraşmak yetmiyor, Türkiye’deki sağlığı korumak açısından da tatlandırıcıların Türkiye’ye girişinin engellenmesi noktasında kesin kararlı davranmak gerekiyor.

Bizim ne güzel şeker pancarımız var, ülkemizin yıllardır ürettiği, tarım kesiminin pancardan kazandığı ve onun yanı sıra onun yan ürünlerinden; küspeden, alkolden, ülkenin gelir kaynaklarına katkı koyduğu bir ortam var iken biz ne yazık ki şeker fabrikalarını özelleştirdik;10’unu. Şimdi de zaten özelleştirmeden gelmişsiniz hepiniz; bütün Yönetim Kurulu üyeleri. Yani benim incelediğim kadarıyla Yönetim Kurulunun pancarla, şeker pancarıyla, üretimiyle, toprakla, tarımla pek ilgisi yok, hemen hemen hepsi Hazineden gelen yani Hazinesin çöktüğü bir yönetim gibi görülüyor. Ama siz yine üretimden bahsettiniz ve pancar üretiminin desteklenmesi gerektiğinden bahsettiniz. Bu sevindirici ama yeterli değil. Bu tatlandırıcı konusunda kesin bir tavır alması lazım iktidarın. Bu konuda kesinlikle biz kendi ülkemizde üretilen pancarla, modernleşen fabrikalarımızla, takviye işçilerle ve özel sektörün de bu konuda fabrikalar çalıştırarak kendi şekerimizi kendimizin üretmesi noktasında, sağlıklı şekere ulaşma noktasında katkı verilmesi gerektiğini düşünüyorum şahsen. Bu noktada “Bu öyle oldu, böyle oldu, şöyle olacak. İşte, 2015’ten beri bu iş böyle oluyor, şuraya gitti, şurada kaldı.” demeden bu konuda kesin bir tavır geliştirmek lazım gelir diye düşünüyorum.

Düşüncelerimi paylaştım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Sayın Sarıbal, bu öneriyle mi ilgili, geneli üzerinde mi?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sadece bu maddeyle ilgili birkaç şey söylemek isterim eğer uygunsa.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Komisyonumuza da hoş geldiniz misafir milletvekili olarak.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ediyorum öncelikle.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Maskeyi takıyoruz yalnız Orhan Bey.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Peki, tamam, sorun yoktur.

Elbette, Türkiye'nin tarihsel süreci açısından ve özellikle insanın temel gıdası açısından “üç beyaz” kavramını göz önüne aldığımızda şekerin çok çok önemli olduğunu biliyoruz. Nişasta bazlı şekerin gerçekten aslında dünyada bir ticaret alanı olduğunu; aslında egemen ve güçlü ülkelerin ve büyük uluslararası tröst şirketlerin bizim gibi ülkeleri pazar hâline getirme ve onların sağlıklarıyla oynamalarının bir aracı olarak görüyoruz bunu. Neden bunu söylüyorum? Bu, çok açık bir politik süreçtir.

Değerli Başkan, değerli yöneticiler; nedeni şudur: Türkiye, 2000'li yıllara kadar bu topraklarda 66 milyon, 65 milyon nüfus olmasına rağmen nişasta bazlı ya da sentetik tatlandırıcıya ihtiyacı olmadan yaşamını sürdürdü ve ilk şeker fabrikası 1925,1926'dan başlayıp bugünlere geldi ama bakıyoruz, 2000'li yıllardan sonra, özellikle 1980'den sonra sürekli kamunun, sürekli devletin ısrarla tarımdan el çektilmesi, ısrarla bir özelleştirme ihtiyacı ki bunun ağırlıklı merkezini IMF, Dünya Bankası; biri, genel yapılandırma politikaları ve programları; diğeri, onu finanse ederek ama aynı zamanda da bize ev ödevi koyarak hayata geçirdiler. Şuraya varmaya çalışıyorum Değerli Başkanım: Nişasta bazlı şeker, bir ülkede toprağı yok, suyu yok, şeker pancarı kültürü yok, birikimi yok, çaresiz, açlık ve yoksullukla pençeleşmeyen hiçbir ülkenin kendi temel ürün ve temel gıdası hâline getirilebilecek bir üretim modeli değil.

Yine, şeker fabrikaları özelleştirme sürecinden önce hatırlarsanız -buraya yazmışsınız, kıymetli- 12 polar olarak baz aldınız, 12 poların altındakileri düşük de çıksa 12 polardan ödüyorsunuz. Bunun yakın tarihte, 2014'te ciddi bir sıkıntısını yaşadınız, 2016 yılında çok ciddi sıkıntısını yaşadık ve âdeta çiftçi battı, Türkçe deyimile bu. Yani biraz el uzatınca bugün, 20 milyon tona çıktı pancar üretimi, yaklaşık 2-2,5 milyon dekar bir alan ve rahatlıkla Türkiye'nin pancar üretiminde daha geniş alanlar ayırarak ciddi işler yapma şansı var çünkü şeker pancarı meselesi sadece bir şeker meselesinin de ötesinde Değerli Başkanım.

Bir, 1 dönüm şeker pancarı, 3 dönüm ormanın doğaya saldığı oksijen kadar oksijen salmaktadır; bir kere, çevreci.

İki, “Etanol.” dediniz, çok önemli ama dünyada biyoyakıt alanında da kullanılabilen önemli bir ürün.

Üç, kendinden sonra münavebeye giren bir ürün için -özellikle tahıllar olursa, baklagiller olursa- en az yüzde 20 daha fazla ürün yapma olanağına sahip.

Yine, istihdam açısından çok önemli ve elbette, hayvan yemi olarak. Bugün, az konuşulan bir iş, Başkan, çok önemli, az konuşulan bir iş ama Türkiye'nin bugün kasasından çıkan en büyük para hayvan yemine, en büyük para. Çiftçinin cebinden çıkıyor, onun cebinden, bunun cebinden, sonuçta bu.

Sonuç olarak, bizim tatlandırıcıya ihtiyacımız yok, o dediğim nedenlerle. Poların aşağıya düşürülmesi, özelleştirmeler, çiftçinin istediğı geliri elde edememesi, biraz önce övgüyle bahsettiğiniz posanın paketlenmesi... Ya, 336 kuruşa pancarın tonunu aldınız Başkan, 270 kuruşa posayı sattınız. Allah'tan korkun, böyle bir şeyi nasıl yapacak bu çiftçi, eskiden böyle değildi. 12 polar eskiden 14 polardı, onu çok iyi biliyorsunuz, içinde olanlar bilir 14 poların ne anlama geldiğini.

Şimdi, geldiğimiz noktada, çiftçi tarımdan çıktı, bunun yerine bir ikame geldi. Bu ikame tatlandırıcı, nereden? Mısırdan, şimdi patatesten yapmaya çalışıyorlar. Sağlık işine girmeyeceğim, o, tıpçıların işi ama biliyoruz ki obeziteyi artıran çünkü sürekli açlık ve sürekli tekrar yemeyi tahrik eden... İki,

vücutta emilim açısından protein ve vücudun, hücrenin yapı taşı olan yapıları zayıflatıyor, onun tekrar kanserojen olmasına olanak sağlıyor. Kısaca “Yüzde 5’e indirdik.” dediniz, sonra yüzde 2,5’a indirildi. Belki oraya gireriz ama tam yeri gelmişken onu da sormak isterim. Ya, merakım şu: Başta Cargill olmak üzere, Amlyum, Pendik vesaire, bu 5 tatlandırıcı üreten firmanın hangisi -siz yüzde 2,5’a indirdiniz de tatlandırıcı miktarını- üretimini durdurdu? Peki, bunlar bu tatlandırıcıyı nereye satıyorlar? 1 milyon tonun üzerinde tatlandırıcı var Başkanım. Oturduğumuz her yerde, yaşadığımız her alanda, içtiğimiz her şeyde aşağı yukarı tatlandırıcı var Başkanım. Yazık bu memlekete.

Bakın, on sekiz yılda 1 milyon 200 bin ton şeker ithal etmişsiniz. Geçen yıl 90 bin ton ve toplam...

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – C şekeri.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşmayalım.

Sayın Vekilim, toparlayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bunlar normal Pancar şekeri.

Yani kısaca şunu söylemeye çalışıyorum Başkanım, söylenecek söz elbette çok. Türkiye’nin biyolojik çeşitliliği, kaldı ki tohumda yenilemeler çok kıymetli, destekliyorum. Yani şeker pancarı yerel bir tohum, millî bir tohum ve verim artışını destekleyen bir tohum açısından çok kıymetli. Su yönetimi de doğru yapıldığı andan itibaren Türkiye’nin bir tek gram nişasta bazlı ya da sentetik şekere ihtiyacının olmadığını çok net bir şekilde söylemek isterim. Bu yabancı şirketlere bu ülkeyi pazar yapmaktan kurtaralım. Bakın, dün Cumhurbaşkanı sudan bahsetti. Ya, Cargill bu ülkenin suyunu emiyor ve yaptığı sadece bizi zehirlemek için diyor.

Kolay gelsin.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Gaytancıoğlu, buyurun.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Siz de hoş geldiniz misafir milletvekilimiz olarak.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Size nazik tavırlarınız için de teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

KİT Komisyonunda misafir gibi değiliz, bizim yan Komisyonumuz çünkü kamunun olduğu yerde Cumhuriyet Halk Partisi vardır. Cumhuriyet Halk Partisiyle birlikte şeker fabrikaları yani cumhuriyetle birlikte şeker fabrikaları bir sembol olarak ortaya çıkmıştır. Her fabrika bir kaledir diye biz yola çıkmıştık ama siz o kaleleri biraz düşürdünüz.

Şimdi, ben önergeyle ilgili konuşmak istiyorum. Geneli üzerinde tekrar söz alacağım çünkü bu nişasta bazlı şeker olayı gerçekten büyük sıkıntı yaratıyor. Neden sıkıntı yaratıyor? Söyleyeyim: “Büyük Orta Doğu Projesi”nin eş başkanıyım.” diyerek daha Başbakan olmadan masaya oturmuştu şu anki AKP Genel Başkanı ve orada “Cargill’in kotasını artır.” diye bir söz vardı. Yani nişasta bazlı şeker kotası olduğunu hepimiz biliyoruz. O kota 10’lardan 15’lere çıktı, sonra güzel bir çalışma yapıldı, 5’e düşürüldü, 2,5 dendi ama bu 2,5 nerede? Biz bunu göremiyoruz. Bize çok açık ve net şu, şu kadar üretiyor; bu, bu kadar üretiyor; bu, buraya satıyor; böyle bir şey vermiyorsunuz. Bunu kim denetliyor? Eskiden bir kurul vardı, Şeker Kurulu. O denetim yapıyordu, anlatıyordu ama ben tatmin olmadım. Neden tatmin olmadım? Çünkü bizim şeker pancarı üretimimize baktığımızda daha 2000’li yılların başını yeni yakalıyoruz. Tamam, sizin yapmış olduğunuz yerli ve millî tohum güzel, destekliyoruz. Sözleşmeli üretim -ben hep derslerde anlatırdım- yani birer mühendis vardı bölgede, münavebeli ekim yapıldı, toprak haritaları vardı, Şeker Kurumu bunu yapardı, pancar bölge şeflikleri bunu yapardı,

herkes mühendis olmak isterdi, bunlar güzel. Keşke bunları yapabilesek yani şimdi münavebenin dışına ayçiçeğini almışsınız, buğdayı almışsınız, daha bunları sormadık. Bunlarda ne kadar aldınız? Zarar ettiniz mi? Kâr mı yaptınız? Faydası oldu mu? Kime satıyorsunuz? Bir fabrikanız var mı, nerede işleyeceksiniz? Yani yeni yeni şeyler çıkarıyorsunuz. Güzel, devletin olduğu yerlerde biz hep varız ama bu bizim şeker pancarı ihtiyacımız fazla, mısır ihtiyacımız da fazla. Biliyoruz ki nişasta bazlı şeker mısırdan üretiliyor, mısır açığımız var, mısır ithalatımız var. E, demek ki bir yerlerden NBŞ giriyor bu ülkeye, işleniyor çünkü rakamlardan belli. Ya, bu konuda hiç şeffaf değilsiniz ve piyasada hâlâ ciddi tatlandırıcı kullanılıyor. Şeylerin üzerinden de kaldırdınız, ibareler yok artık yani insanlar ne yiyor, ne tüketiyor, bunu da bilemiyorlar. Yani yüzde 2,5, bu karışımızdaki vahşi kapitalizme yetiyor mu, yetiyor mu, yetmiyor mu? Keşke sıfırlasak da, denetimini güzel yapsak da bize “Bunlar üretiyorlar. Fabrikalarını kapatmadılar. Tamamen dışarı satıyorlar.” deseniz de içimiz rahatlasa. Yani böyle şeffaf bir şey görmek istiyoruz. Gerçekten, devletin şeffaf yüzünü biz özledik.

Şunu da söyleyeyim: Almanya tüm şeker fabrikalarını özelleştirmişti ama baktı, gördü ki şeker fabrikaları diğer fabrikalar gibi değil çünkü maksimum çalışma zamanı üç, bilemediniz dört ay, hadi taş çatlasın dört buçuk ay yani bu, fabrikanın şeyiyle ilgili. Özelleştirdiğiniz fabrikaları satın alan sanayiciler de diyor: “Biz aldık ama dokuz ay bu işçilere maaş mı ödeyeceğiz?” Yani böyle çelişkiler var, o yüzden devlette kalması lazım. Kaldı ki Almanya bunu gördü, yeniden devletleştirdi. Bizim bu yönde bir çalışmamız var mı? Bu fabrika sahipleri, bu satılan fabrikadakiler şeker pancarını üreterek kâr yapabiliyorlar mı, borçlarını ödeyebiliyorlar mı? Bunu da gerçekten çok merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tuncer, buyurun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sayın Başkan, Sayın Genel Müdürümüz, kıymetli arkadaşlar; hoş geldiniz, iyi bir toplantı olmasını temenni ediyorum. Ben de öneriyle ilgili söz aldım.

Türkiye piyasasında içecek, tatlı ve birçok gıda ürününde yüksek yoğunluklu tatlandırıcı kullanılmaktadır. Bu ürünler genelde pancar şekeri kullanılan gıdalara göre çok daha ucuza satılmaktadır. Yüksek yoğunlukta tatlandırıcı ürünler diyabetik hastalar ve kilo kontrolüne yönelik ürünlerde daha çok kullanılmaktadır. Diyabetik hastalar dışında, beyaz şekerin kullanıldığı hemen her üründe de kullanımı mümkündür ve kullanılıyor da. Bu hem insan sağlığı hem de şeker piyasası -sizin açınızdan- açısından çok önemli büyük bir risk oluşturmaktadır. Kaldı ki 4634 sayılı Şeker Kanunu’nun 2’nci maddesinde şekerin tanımı yapılırken de şeker pancarı, şeker kamışı ve nişastadan elde edilen ürünler şeker tanımı içinde sayılmış, şeker ve şeker türevlerinin yerine geçen şeker alternatifi tatlandırıcılar şeker olarak sayılmamıştır. Yani Şeker Kanunu’na göre, bunların gıdada kullanılması mümkün değildir şeker yerine ikame olmak üzere, dolayısıyla Kurumun bu anlamda yetkisi vardır. Sayın Genel Müdür cevapta, bu hususta yetkinin Türkiye Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Şeker Dairesinde olduğunu, orayla yazışmalar yapıldığını belirtmişti ama biz o dönemde de çok büyük itirazlarda bulunmuştuk. En büyük hata aslında Şeker Kurumunun bu ülkede kapatılmasıyla yapıldı. Şeker Kurumu bağımsız bir kurum olarak Türkiye Şeker Fabrikalarıyla da tamamen iç içe çalışan bir kurumdu ve bu hususları bizzat denetleyen, gerekli önlemleri de alan bir kurumdu. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti öncesinde devletin, Osmanlı İmparatorluğu’nun şeker ihtiyacının tamamının dışarıdan karşılandığını hepimiz biliyoruz. Türkiye Cumhuriyeti’yle birlikte ve Şeker Kurumunun kurulmasıyla birlikte dışarıdan ithal edilen şeker ihtiyacı tamamen ülkenin kendi içinden, kendi imkânlarıyla, kendi çiftçi ve kendi evlatlarından karşılanır duruma gelmişken dışarıdan gelen çok büyük baskılar karşılığında Şeker Kurumunun

kapatılması bu sonuçları doğurmuştur. Bence sizin Türkiye Şeker Fabrikaları olarak yapacağınız ilk iş, Şeker Kurumunun açılması yönünde baskılarınızı artırmanızdır. Diğer türlü, biz her sene bu yüksek yoğunluktaki tatlandırıcıları burada konuşmaya devam edeceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Hancıoğlu, siz de hoş geldiniz.

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Seçim bölgem Samsun'un Çarşamba ilçesinde bulunan şeker fabrikası için yeniden faaliyete geçirilme kararı alınmıştı. Salgın sürecinden kaynaklı olarak bazı aksama ve gecikmeler yaşansa da fabrikada revizyon sürecinin devam ettiğini biliyoruz. Yalnız, ilimiz adına Sayın Genel Müdürdan bir kararlılık beyanı da isteriz. En geç bu yılın eylül ayına kadar bu fabrikanın üretime başlayacağını duyurmanızı istiyoruz. Eğer fabrika bu zaman diliminde faaliyete geçirilebilirse ovadaki pancar üreticimiz de üretimden kopmamış olacak çünkü fabrikanın üretim yapmadığı her sezon ovada ve bölgemizde pancar tarımı azalıyor. Üreticimizi pancar üretiminden kaçırmamak için bu sezon öncesinde muhakkak fabrikanın üretime başlaması gerektiğinin altını tekrar çiziyor ve Sayın Genel Müdürmüzden bu konuda Samsun'daki üreticilerimize ve fabrikadaki emekçilerimize müjdeli haberi vermesini istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm yanıtlar için. Yazılı olarak da verebilirsiniz, kısaca yanıt da verebilirsiniz.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Sayın Başkanım, biz sorulara yazılı olarak cevap verelim. Yalnız, ben birkaç hususu burada dile getirmek istiyorum izniniz olursa.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Burada biz yapay tatlandırıcılarla alakalı süreci usulen takip etmiyoruz, gerçekten Şeker Dairemizle çok yoğun bir diyalogumuz var, gerek Sayın Başkanla gerekse oradaki ilgili bürokrat arkadaşlarla. Enerji tüketimlerinden su tüketimlerine, giriş çıkıştaki faturalamalarına varıncaya kadar her türlü denetimin Şeker Dairesi tarafından yapıldığını biz biliyoruz. Yani Sayın Başkanımız da gerçekten bu konuda hassas. Tabii ki daha fazla hassasiyet gösterilebilir mi? Tabii ki gösterilebilir. Biz bu konudaki hassasiyetimizi devam ettireceğiz çünkü bunun zararını biz görüyoruz Sayın Başkanım. Ne kadar yapay tatlandırıcı piyasaya çıkarsa benim şeker satış alanım o kadar daralıyor. Ondandır, bu bizim için de çok kritik yani asıl önemli olan halk sağlığı kesinlikle ama bu Kurumdan hayatiyetini devam ettirmesi, şeker pancarının, şeker ürününün sağlıklı bir şekilde devam etmesi için gerçekten bu konuda biz hassasız. Biz bu konudaki çalışmalarımızı devam ettireceğiz.

Yönetim Kurulu üyelerimizle alakalı bir ifade oldu. Yönetim Kurulu üyelerimizin hepsi birbirinden değerli arkadaşlarımız ve bu süreçte, bakın, son iki yıldır -ben sunumu Sayın Başkanımıza arz edeceğim, değerli üyelerimiz de mutlaka inceleyeceklerdir- gerçekten büyük bir gayretle, özellikle paydaşlarımızla, ziraat odalarıyla, pancar üretici birlikleriyle ortak akıl ortamında inanılmaz bir dünya faaliyet yaptık. Bugün son yirmi yılın üretiminde zirve bir dönem yaşıyorsak burada gerçekten bir

gayret var. Ben Şeker Fabrikalarında çalışan kapıdaki güvenlikten mühendisine, tüm arkadaşlarıma burada, huzurunuzda teşekkür etmek istiyorum, özel sektördeki arkadaşlarımıza da çünkü biz sektörün lideriyiz, dolayısıyla gerçekten büyük bir gayret var.

Yine, sizlere arz edeceğimiz sunumda da yer alıyor; bu yıl hububat üretimine başladık. Yine, tonaj soruldu; yazılı cevaplarda da detaylı bilgi vereceğiz. Yaklaşık 400 bin ton hububat alımı gerçekleştirdik biz Türkiye Şeker Fabrikaları olarak ve burada, tarlada çiftçinin girdi maliyetlerini minimize ederek kazandığı... Fabrikada sanayicinin atıl kapasitesine talip oluyoruz, Şeker Fabrikaları herhangi bir üretim tesisi kurmuyor, süreci yönetiyor ve rafta da tüketicinin kazandığı bir modelle, bir sistemle hem fiyat yönüyle hem de kalite yönüyle bu modelle çalışıyoruz.

Önemine binaen paylaşmak istedim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - İzlemede kalmasını arz ediyoruz efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2015 ve 2016 yılının 2 no.lu önerisi, 2017 yılının 2 numaralı önerisi ve 2018 yılının 2 numaralı önerisi aynı mahiyette olduğundan birlikte görüşeceğiz.

Daha güncel olan 2018 yılı önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 2- Mülkiyeti Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ’ye ait olan ve Özelleştirme Yüksek Kurulunun Kütahya Şeker Fabrikası AŞ’deki kamu hisselerinin satışını onaylayan kararında yer almayan 112.907 metrekaare arsanın; malikinin yazılı beyanı veya kesinleşmiş mahkeme kararı olmadan, alıcının talebi üzerine ve Türk Medeni Kanunu hükümlerine uyulmadan Kütahya Şeker Fabrikası AŞ adına yapılan tescil işleminin iptali konusunda yürümekte olan yargı sürecinin takip edilmesi.

BAŞKAN – Yanıt için buyurun.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MESUT SÖNMEZLER – Eskişehir 2. İdare Mahkemesinin 10/12/2015 tarih, 2015/49 E, 2015/1308 K sayılı Kararı’yla Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi adına olan mülkiyet kaydının tashihen tescil suretiyle Kütahya Şeker Fabrikası AŞ adına değiştirilmesine ilişkin işlemin iptaline karar verilmiştir.

Karar, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü ile Kütahya Şeker Fabrikası AŞ tarafından temyiz edilmiş, Danıştay 10. Dairesine 4/4/2017 tarih, 2016/995 E, 2017/1855 K sayılı Kararı’yla dava konusu işlemin davacı tarafından öğrenme tarihinin tespit edilerek süre yönünden sonuca varılması, süre hususunun aşılması durumunda tescil işleminin yolsuz olup olmadığıyla birlikte özelleştirme mevzuatı açısından taşınmazın özelleştirme kapsamında olup olmadığı, kapsamda ise taşınmaz için bir bedel ödenip ödenmediği hususlarının incelenmesi sonucu bir karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle kararın bozulmasına karar verilmiştir. Davacı tarafından karar düzeltme yoluna başvurulmuş, Danıştay 10. Dairesinin 30/12/2019 tarih, 2017/4014 E, 2019/1113 K sayılı Kararı’yla karar düzeltme talebi reddedilerek yeniden bir karar verilmek üzere dosya Eskişehir 2. İdare Mahkemesine gönderilmiştir. Eskişehir 2. İdare Mahkemesinde 2020/304 E. sayılı dosya hakkında Kütahya’da idare mahkemesi açılmış olduğundan dosya hakkında yetkisizlik kararı verilerek dosya yetkili Kütahya İdare

Mahkemesine gönderilmiş, mahkemece 15/9/2020 tarih, 2020/313 E, 2020/437 K sayılı Karar’la davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiş. Karar davacı tarafından temyiz edilerek dosya Danıştaya gönderilmiştir. Danıştay 10. Dairesinde 2020/6276 E sayıyla inceleme sırasındadır.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Öneri üzerine söz almak isteyen var mı?

Sayın Tuncer, buyurun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Şeyi sordum da Sayın Başkanım yani davacı burada Türkşeker yani kaydın düzeltilmesini isteyen Türkşeker.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ 1. HUKUK MÜŞAVİRİ SAHİR ÖĞÜTÇÜ – Değil efendim, daha önceki Kütahya...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir saniye, bir saniye, söz verelim arkadaşlar yani lütfen...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Tamam.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yani karşılıklı, burada böyle bir düzen yok arkadaşlar.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sevgili Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İlk önce siz sorunuzu sorun Sayın Tuncer, sorun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Hayır, soru sormayacağım da...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Şimdi, “Davayı kim açtı?” diye sordum ki ona göre, çünkü burada kaybedilmiş bir dava var. En son hukuki durum, zaman aşımı süresi nedeniyle dava kaybedilmiş yani buradaki olayı hemen hemen hepimiz biliyoruz ama yeni arkadaşlar vardır. Türkiye Şeker Fabrikasına ait bir arsa sanki Kütahya Şeker Fabrikasınınmış gibi Kütahya Şeker Fabrikası satılırken tapuda o arsa da satıldı yani Türkiye Şeker Fabrikalarının arsası gasbedildi. Kütahya Şeker Fabrikası -firmanın ismini vermeyeceğim- bir şirkete satılırken orada artık kimler yaptı, etti, bununla ilgili ceza davaları oldu, bununla ilgili tapu kayıtları oldu ve bu çok eskiden gelen bir olay, yeni değil sevgili arkadaşlar, çok çok eski bir olay. Türkiye Şekerin bayağı da hatırı sayılır, 100 dönümün üzerinde herhâlde, 112 dönüm yeri gasbedildi, Kütahya Şekerin gibi gösterildi, Kütahya Şeker özelleştirilirken de diğer özel firmaya satıldı, olay bu yani bunun hukuktaki adı nitelikli dolandırıcılık. Görevi kötüye kullanma ya da görevi suistimal gibi bir şey söz konusu değil ama burada Türkiye Şeker Fabrikalarının çok büyük ihmali var yani kendi mal varlığını takip etmedi. Yani “Yargı şunu yaptı, yargı bunu yaptı.” demek çok önemli değil. Sağ olsun orada beyefendi hemen ben “Davacı kim?” diye sorunca... Şimdi benim de geçmişten geldiği için hafızamda kalmamıştı, evet, Kütahya eski milletvekili bir ağabeyimiz bu davayı açtı, Kurumun açmadığı davayı Kütahyalı bir vatansever açtı. Bu zamana kadar dava yürüdü ama şu an anladığım kadarıyla da dava tekrar kaybedilmiş, hem de esastan değil. Kurum esastan haklı bulunuyor, “Evet, sizin 112 dönümlük arsanız gasbedilmiş,” diyor ama zaman aşımından dolayı maalesef bu yapılmıyor. Kurum bununla ilgili tapu tashihi davaları açtı mı, açmadı mı, onları bilemiyoruz ama sadece idare mahkemesi üzerinden gidilmiş, ceza davaları tam takip edilmemiş. Bunun neticesinde de Kurumun 112 dönüm arsası maalesef yok olmuş. İnşallah Danıştay bu zaman aşımı süresini haksız bulur da -yerel mahkemenin verdiği kararı- o husus, o arsa tekrar Kuruma döner ama Sayın Genel Müdürüm, bunu sizin takip etmeniz gerekiyor. Bu yani, Kütahya’daki bir vatandaşın tabii ki dolaylı olarak görevi ama sizin doğrudan doğruya göreviniz. Orada 112 dönüm arsanın yok edilmesine, Kurumun elinden alınıp da başka bir kişiye haksız kazanç olarak verilmesine müsaade etmemeniz gerekiyor. Hukukta

yollar tükenmez, Danıştay olumsuz karar verse de mutlaka diğer hukuksal mevzuatlara göre haklarınız vardır. Ben hukuki olmayan yani sonucu mutlak butlan olan bir neticenin de zaman aşımına da bağlı olacağını da düşünmüyorum. O yüzden bunu lütfen Kurum olarak siz takip edin, 112 dönüm az bir şey değil, hele Kütahya gibi bir yerde parayla ölçülemez diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Tuncer.

Sayın Genel Müdürüm, süreci yakından takip edin, Sayın Milletvekilimizin söylediği, yakından takip edin.

Evet, Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – İzlemede kalmasını arz ediyoruz efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2017 yılının 3 numaralı genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MESUT SÖNMEZLER – 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan diğer bulgu ve öneriler de yerine getirilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı?

Sayın Sertel, buyurun.

ATILA SERTEL (İzmir) – Şimdi, bu 2017 7, 2, 9, burada söylenilen şu: “2017 yılında 218 araç kiralama hizmet alım ihalesinde rekabet ve kaynakların verimli kullanılması ilkesi ihmal edilmiş olup...” diyor, Sayıştay böyle başlıyor. Buna ilişkin Sayıştayın raporlarında da inceleme yaptım, birtakım çelişkiler var ama aslında size sormak istediğim ve açıklanması gereken... Şimdi, taşıma araç kira ödenen, 2018 yılında bu raporda 3 milyon 17 bin lira iken -2018 yılındaki rakam- 2019 yılında yüzde 700'e yakın bir artışla 23 milyon 300 bin liraya çıkmış. Yani 2018 yılında 10 fabrika özelleştiriliyor, buna rağmen taşıma ve araç kiralama giderlerinin düşmesi beklenirken burada ciddi oranda artış var. Günümüz itibarıyla Kurumun toplam kaç kiralık aracı var? Yani bu araçlar için yıllık ne kadar ödeme yapılıyor? Bunları sizden öğrenmek isterim. Ayrıca araçların bir de yakıt giderleri var, o yakıt giderleri noktasında da bize bilgi verirsiniz memnun olurum.

Cumhurbaşkanının talimatları doğrultusunda bu kiralık araç sayısını düşürmeyi planlıyoruz musunuz? Çünkü bu konuda hem devlette hem de KİT'lerde inanılmaz bir kiralık araç kullanımı var ve bunun devlete yükü dünya ölçeğinde herhâlde rekor kıran bir noktada, 125 bin araçtan söz ediliyor. Ama benim Sayıştaya da söylemek istediklerim var, dikkatli bir rapor yazmak lazım. 2018 raporunda Kurumla ilgili, KİT'le ilgili taşıt ve araç kiralamada 2017 yılında 9 milyon 796 bin lira para ödendiği yazıyor. Aynı raporun devamında, 2018 yılında 5 milyon 407 bin lira yani burada bir azalma gösteriyor. Ama aynı Sayıştay raporunun 2019'unda bakıyorum, taşıma ve araç kiralamada 3 milyon 17 bin lira gösteriyor, 2019'da 23 milyon 300 bin lira gösteriyor. Burada asıl olan yani 2019 Raporu'ndaki müthiş bir artış: 3 milyon 17 bin ise burada ama Sayıştay 2018 Raporu'nda “9 milyon” diyor yani rakamlarda anlamadığım bir nokta var, bir gariplik var.

Ayrıca, bir de temizlikte bir şey gördüm incelediğimde. Sayın Genel Müdür, temizlikte 2018 Raporu'nda "15 milyon 757 bin lira" harcadığımız, 2018'de "16 milyon 186 bin lira" harcadığınız var, 2019 Raporu'nda aynı kurum için şöyle diyor: "2018'de 17 milyon 339 bin lira temizlik parası harcanmış, 2019'da bu rakam 39 milyon 409 bin liraya çıkmış." Şimdi, Sayıştayın rakamları burada tutmuyor arkadaşlar, Sayıştayın bunları bir daha gözden geçirmesi lazım, bir. İkincisi, gerçek harcamayı sizin bize söylemeniz lazım, bizim bilmemiz lazım yani bir yandan şeyi azaltıyorsunuz; fabrika satıyorsunuz, özelleştirme yapıyorsunuz yani giderin azalması gerekiyor, bakıyorum hem araçta hem temizlikte gider artışı var. Ne düşmüş? İşte, işçi gideri düşmüş falan, onlar düşmüş ama yeniden işçi almışsınız, o da -1.400 kişi falan almışsınız- tekrar çoğalmış. Bu noktada temizlik, koruma, güvenlik, taşıt, araç kiralama, yemek konusundaki rakamları biz 2017, 2018, 2019, 2020 olarak sizden almak istiyoruz ki Sayıştayın raporlarıyla bir kıyaslayalım, bir öğrenelim diyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Sayın Genel Müdürlüğüm geneli üzerinde Sayın Vekilimizin sorularını yanıtlarsınız.

Böylelikle 2017 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, 2018 yılı önerilerinin görüşülmesine başlıyoruz.

Kurumun 2018 yılına ait 1 ve 2 no.lu önerilerini görüşmüştük, bu nedenle 2018 yılının 3 no.lu önerisini okutuyorum.

Buyurun:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Uzun yıllar özelleştirme programında olan Kuruluşun sonraki yıllarda gerek memur ve sözleşmeli personel gerekse işçi alımlarına getirilen kısıtlamalar nedeniyle fabrikalarda önemli ölçüde azalan memur ve sözleşmeli personel açığını kapatmak üzere, 4046 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri uyarınca, özellikle büro işleri ile yönetici ve yönlendirici pozisyonlarda görevlendirilmek amacıyla açıktan atanan personelin statüsüyle ilgili olarak iş yeri huzuru ve iş gücü verimliliğinin artırılması ile özelleştirme programında olan diğer kuruluşlarda aynı kapsamda çalıştırılan personel arasında uygulama birliği ve eşitliğinin sağlanmasını teminen, özellikle yönetici ve yönlendirici pozisyonlar ile büro hizmetlerinde çalıştırılmak üzere açıktan atanan personelin kapsam dışı statüde çalıştırılması için Şeker-İş Sendikasıyla görüşülerek taraflar arasında imzalanacak olan yeni dönem toplu iş sözleşmesinde söz konusu personelin, istisnalar kapsamına alınması hususunda bir madde hâlinde eklenmesi veya sözleşmeli personel kadrolarına alınması konusunda bir an önce Özelleştirme İdaresi Başkanlığı nezdinde girişimlerde bulunulması.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yanıt için buyurun.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – 28'inci toplu iş sözleşmesi müzakereleri sonucunda ilgililerin grup terfi sınavları ile şef ve uzman kadrolarını aldıktan sonra müdür yardımcısı kadro unvanıyla kapsam dışı personel statüsüne geçirilmesi hususu kabul edilerek, imza altına alınmış olup kapsam dışı personel yönergesiyle ilgili taslak çalışmalarımız devam etmektedir.

26/11/2020 ve 22/12/2020 tarihlerinde gerçekleştirilen grup terfi sınavlarında ilgili personelin şef kadrosu için sınava girmeleri sağlanmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – İzlemede kalmasını arz ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2018 yılının 4 no.lu genel önerisini okutuyorum.

Buyurun:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 2018 Yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yanıt için buyurun:

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – 2018 Yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda yer alan diğer bulgu ve öneriler de yerine getirilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimizce sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı, tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi web sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Şimdi, geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize ben söz vereceğim. Değerli üyeler ancak bu sözü bir kere vereceğim lütfen söz sırası geldiğinde zamanı da etkili kullanmak adına bütün konuşmanızı yapınız.

Buyurun Sayın Sertel.

ATILA SERTEL (İzmir) – Şimdi, öncelikle bir yanlış anlaşılmayı düzeltelim. Ben, bu şirketin, kuruluşun başarısız olduğunu ya da üretim yapmadığını ya da yanlışlar yaptığını falan söylemedim yani geliş noktanızı söyledim. Buradaki Vergi Denetim Kurulu Başkanından tutun hep Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olan, çok yetenekli, kendi alanlarında elbette ki hizmet görmüş başarılı isimler var, benim onlara karşı bir sözüm yok ama konu şeker fabrikaları olunca gönül istiyor ki... Yani şeker fabrikasına ürün olarak gelen pancardan, tarımdan anlayan, üretimden anlayan, ziraat fakültelerinden mezun olmuş, tarım ekonomisi konusunda uzmanlaşmış çok sayıda insan varken niye hep Hazinesiden böyle bir tercih oldu, onu merak ettim, şimdi niyet açısından merak ettim, Özelleştirmeden çok insan gelmiş yönetim kuruluna. Niyet üretim değil burada yani “Nasıl özelleştirebiliriz biz bu fabrikaları?” “Nasıl satabiliriz?” noktasında bakıldığını gördüğüm için bunu söyledim, yoksa benim size karşı, yaptığımız işe karşı bir karşı duruşum yok, onu öncelikle söyleyeyim yani o konuda da sizin söylediğinizi algılamış olmakla birlikte benim söylediğimin yanlış algılanmasına da üzüldüm.

Şimdi, 2018 yılında 10 şeker fabrikası özelleştirildi, bu özelleştirmelerle ilgili bazı sorularım olacak. Yani hangi fabrika, hangi rakamla özelleştirildi? Net ve açık olarak istiyorum yani şu fabrika şu kadar rakamla özelleştirildi. Yani özelleştirme yapıldı, araziler de gitti fabrikalarla birlikte. O fabrikalardan çalışan çalışmayan fabrika açısından, üretimde olan olmayan fabrika açısından da bir inceleme ve takip var mı sizde, onun sonuçlarını da merak ediyorum. Ayrıca, tahsil edilemeyen bir rakam var mı o satışlardan sonra? Yani bazı fabrikalardan tahsil edilemeyen rakamlar olduğu söz konusu. Fabrikalar, demirbaşları, arazileri, araç gereç içerisinde mevcut ürünlerle özelleştirildi ama bir de aynı

fabrikalarda stok şekerler de mutlaka vardı, onları belirleyebildiniz mi? Bunların ambarlarında ne kadar şeker vardı? Yani satışa sunulmaya hazır hâlde ne kadar şeker bıraktınız? Bu ürünlerin parasal değeri neydi? Yani şu işin, bu özelleştirmenin bir röntgenini çekmek lazım. Yani bizim elimizden, devletimizin elinden özelleştirmeye gidiyor yani KİT, KİT'in önemli kuruluşu ama bizim bunun tam anlamıyla bir röntgenini çekmemiz gerektiğini düşünüyorum. Hangi fabrikada şeker yapılmayı bekleyen ne kadar pancar vardı, bu pancarların parasal değeri neydi? Özelleştirilen fabrikaları alan firmalara kota garantisi verildi mi? Verildiyse bu kotanın şartları nelerdi? Özelleştirildiği günden bu yana özel sektöre devrolan fabrikalarda kota ödemesi yapıldı mı?

Yine, siz sunumunuzda bahsettiniz, o sunumla ilgili filmi de başında izleseydik belki onunla ilgili de görüş belirtirdik ama ne hikmetse sona kaldı, sona kalan da dona kalıyor, bilmiyorum, böyle hemen dağılıveriyoruz, gidiyoruz, aslında izleseydik onunla ilgili de belki görüş belirtme imkânımız olabilirdi çünkü Sayın Başkan bir kere söz veriyor, ondan sonra bir daha söz almak için tartışmak gerekiyor, biz de tartışmayı sevmeyen insanlarız, o yüzden Sayın Başkanın burada bir hata ettiğini kabul etmesi lazım çünkü onu izlediğimiz zaman belki onunla ilgili de görüş belirtecektik.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam, dinledikten sonra size özel olarak söz vereceğim Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Peki, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunumunuzda bahsettiniz, “Coronavirüs salgınına başlangıçta öngördük ve etil alkol üretimimizi artırdık.” dediniz. Gerçekten, Türkiye’de en büyük sıkıntı kolonya sıkıntısı oldu, kolonya âdeti karaborsaya düştü. Mecliste biz milletvekilleri olarak kolonyaya kolay ulaştık ama vatandaş gerçekten kolonya bulmakta zorlandı. Kimileri stoklarında birikenleri... Hatta merdiven altı üretimlerin bile zamlanarak piyasaya çıktığı bir dönemi yaşadık. Yani kolonya alacaksınız, paran cebinde, kolonya bulamadık; çok büyük sıkıntılar yaşadık. Bu yüzden, etil alkol noktasında gayet güzel bir gelişme yapmışsınız yani doğru yapmışsınız. Şimdi, bünyenizde 2 tane alkol fabrikası varken sadece Eskişehir’in faaliyet gösterdiğini söylediniz, diğeri niye faaliyet göstermedi, onu merak ediyorum. Madem salgını öngördünüz niye bu atıl vaziyetteki fabrika hemen ayağa kaldırılıp harekete geçirilmedi, onu merak ediyorum? Bir de diğer fabrikanın hangi şehirde olduğunu ve çalıştırılmama gerekçesini de bilmiyorum, onu da söylerseniz çok memnun olacağım.

Bu salgın bir süre daha sürecek ve dezenfektan, kolonya gibi noktalarda etil alkol fabrikasına belki yine ihtiyaç olacak çünkü “mutasyon” diyorlar, “Virüs şekil değiştirdi.” diyorlar, “Aşı fayda etmez.” diyorlar falan; hijyene dikkat etmemiz gereken insanlarız, hatta burada otururken 3-4 kere kendi kendimize kolonya sıkıyoruz. Şimdi, şöyle ki 2019 yılında etil alkol imalatına 10.498 ton melas vermişsiniz, ancak bunun çok daha fazlasını, 269 bin ton melası iç piyasaya satmışsınız. Melasta bu kadar fazlalığınız varken fabrikanın birinin neden çalışmadığını soruyorum.

Yaklaşık beş dakika konuştum, Başkan söz hakkı verecek diye kapatacağım. Son olarak: Kuruluş son üç yılda 7 milyar 325 milyon 455 bin TL ticari kredi kullanılmış ve bunun karşılığında 1 milyar 375 milyon 199 bin TL faiz giderine katlanmış. Faizlerin daha da arttığını görüyoruz, hatta faizler yüzünden pek çok bürokratin gününbirlik çalışma hâline geldiğini, üç günde bir Merkez Bankası Başkanının da değiştiğini görüyoruz. Dolayısıyla, dolar artınca, euro artınca, faiz artınca sizin de finansman yükünüz artıyor ister istemez. Kullandığımız ticari kredinin tutarının bugün itibarıyla ne kadar olduğunu öğrenmek istiyorum. 2020 yılında ödediğiniz faizi öğrenmek istiyorum, 2021 yılında faiz yükünüz ne kadar çıkacak? Bu faiz ve kredi yükünden kurtulmak için bir çözümünüz var mı? Yoksa, bu çözümsüzlük içerisinde devam mı edilecek? Bunları merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Sayın Zeybek, söz sırası size gelmişti ama Sayın Yaşar sizden izin istedi, ben Sayın Yaşar’a sözü veriyorum.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Benim Genel Kurulda da konuşmam var Sayın Başkanım, önce Kemal Ağabey’e teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Kurumun değerli yöneticileri, tekrar sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şeker pancarı gerçekten Türkiye ekonomisine çok ciddi katkıları olan... Biz, tarımın bir defa biz Türkiye’nin geneline yayılmasını istiyoruz, köylerimizin boşalmasını da mümkün olduğunca istemiyoruz. Şeker pancarı bu manada, özellikle Doğu Anadolu Bölgesi’nde ciddi manada bir istihdam alanı oluşturuyor. Aynı zamanda da şeker hepimizin bildiği gibi stratejik bir ürün. Dolayısıyla, her yönüyle, geliştirilmesi, üretilmesi, pazarlanması bizim için çok ciddi öneme sahip bir ürün.

Tabii, dünyadaki rakamlara da baktığımız zaman, Türkiye’nin durumu uluslararası arenada gayet iyi. “Dünya genelinde 5’inci, Avrupa’da 4’üncü sıraladayız.” diyorsunuz ama verimlilik açısından özellikle dünyada 23’üncü sıradayız yani üretimde şeyimiz yüksek ama verimliliğe geldiği zaman maalesef sıralamamız biraz düşüyor. Bununla ilgili, tahmin ediyorum, burada şeker fabrikalarının zaten 5-6 tane önemli unsuru var, bunlardan bir tanesi tohum işleme ve araştırma bununla ilgili tahmin ediyorum hak ettiğimiz yerde değiliz. Rakamlarımız yukarıda ama birim başına, dekar başına verimimiz maalesef eş değerlerimize göre daha düşük.

Tabii, bunun hemen arkasından yerli tohum geliyor. “2023-2024’te başlayacağız.” dediniz, bu sevindirici bir şey, artık hibrit tohumlarla bu işin olması mümkün değil, buna da çok ciddi rakamlarla para ödediğimiz de ortada. Tohumla ilgili yaptığınız çalışmaları da aynen destekliyoruz.

Yine bunun devamında, sizin bütçenize baktığımda, mesela 2018’de 120 milyonken 2019’de 83 milyon, 2020’de 120 milyon, 2021’de 128 milyon. Şimdi, büyüklüğünüze baktığımız zaman yatırım bütçeniz ile büyüklüğünüz arasında bence bir orantısızlık var yani siz bu bütçeyle bu fabrikaları günün teknolojik üretim seviyelerine gelmekte zorlanacağınızı düşünüyorum çünkü üretim maliyetlerinizi düşürebilmeniz için, uluslararası arenada rekabet edebilmeniz için birim maliyetlerinizi düşürmeniz lazım. Bunun en başında da ciddi oranda enerji tüketiyorsunuz, makine üretiminiz var, teknolojiye biraz yatırım yapmanız lazım ki zararlarınız biraz aşağı çekilsin. 2019-2020-2021 yılıyla ilgili bizde rakamlar yok ama yatırım yaptığınız takdirde, dünyada üretilen teknolojileri takip ettiğiniz takdirde birim maliyetlerinizin düşeceğini ümit ediyorum. Bununla ilgili bir çalışmanız, bir hedefiniz var mı yani bu zarar daha nereye kadar gidecek? Yani bir projeksiyonunuz vardır, şöyle bir yatırım yapabilirsek bu yatırım projeksiyonuna göre biz de şu sonuçları alabiliriz diyebileceğiniz bir rakam var mı?

Yine bunun paralelinde özelleştirilen fabrikalar var, işte bunların taahhütleri var, mesela özelleştirmesi yapılmış bunların, Erzurum, Alpullu, Elbistan, Muş Şeker Fabrikalarının yüzde 90’ın altında üretim yaptığı tespit edildiği hakkında basında bazı haberler okuduk. İşte mesela Elbistan Şeker Fabrikasının kotasının yüzde 65’ini, Erzurum, Erzincan yüzde 61’ini, Muş Şeker Fabrikasının yüzde 39’unu karşıladığı görülüyor yani ihale şartnamesine göre de yüzde 90’ın altındaki rakamların teminat mektuplarının Hazineye gelir olarak kaydedilmesi gerekiyor. Bununla ilgili rakamlar var mı, durum nedir, bununla ilgili bilgi verebilir misiniz? Yani bu eksik 90 bin ton karşılığı bedel Hazineye irat kaydedilmiş mi?

Yine bunun devamında, tabii, şeker üretiminin, şeker pancarı üretiminin yan alanlarından biri de hayvancılık. Yani bugün sizin melas ve özellikle pancar posası, otomatikman bu alanı destekliyor ama ben size şunu söyleyeyim: Ben inşaat mühendisiyim, sektörden çok fazla anlamam ama geçtiğimiz yıl yani 2020 yılı içerisinde hayvancılık faaliyetinde bulunanların çoğu bu işten zarar ettiler. Yani “Karkas eti 32-34 liraya satıyoruz.” dediler, yemi hesap ediyor, giderlerini hesap ediyor, hatta bulunduğu fabrikanın amortismanını da üretime dâhil etmemek üzere zarar ettiklerini ifade ediyorlar. Burada tabii hayvancılıkla ilgili en büyük girdi de yem ve biz buna da çok ciddi rakamlar ödüyöruz. Tahmin ediyorum geçtiğimiz sefer böyle bir video izletmiştiniz bize, bunların ekonomiye kazandırılmasına yönelik. Bu alanda durumumuz nedir yani Türkiye’deki yem ihtiyacının yaklaşık yüzde kaçını karşılıyoruz? Buna yönelik bir projeksiyonunuz var mı? Bunun üretimiyle ilgili bize net bilgiler ifade edebilir misiniz?

Yine bunun paralelinde, alkol fabrikası var. Arkadaşlarımız da ifade ettiler yani hep gıda sektörü gibi sektörler stratejik diyoruz. Hakikaten bu kolonya konusunda, etil alkol konusunda çok ciddi sorunlar yaşandı. Belli fabrikaları çalıştırdınız. Bu süreç de daha bitmedi, tam tersine dün itibarıyla 37 bin rakamlarını gördük ki bunlar çok ciddi rakamlar, mutasyon oranları artık yüzde 75’lere doğru gidiyor, eskiden Sayın Bakanı görüyorduk ama bu rakamları görünce o da herhâlde ortadan kayboldu. Dolayısıyla, bu manada yani etil alkol, dezenfektan konusunda çok ciddi üretimler yapmamız lazım gelir diye düşünüyoruz çünkü bununla ilgili bir sonuç yok yani nereye gittiğine dair. İşte aşdaki çalışmalar ortada... Dolayısıyla bizim bu alkol fabrikasına çok ciddi ihtiyacımız var gibi duruyor. Bununla ilgili üretim miktarı nedir? Gelecek yıllara doğru bir üretim projeksiyonunuz var mı? Tabii, bunlar şart değil, bununla ilgili bunların yan ürünleri de vardır, onunla ilgili de neler yapıyorsunuz? Yani “Bununla ilgili hububat ekiyoruz.” diyorsunuz... Yani sizinki Türkiye’nin tarımının ana girdilerinden biri, tarım sektörünün köşe taşlarından biri. Dolayısıyla her hâlükârda desteklenmesi lazım, millî bir yapı olduğunu düşünüyoruz. Her türlü katkıya da biz -ben kendi partimiz adına söyleyeyim- hazır olduğumuzu buradan ifade etmek istiyoruz.

Mesela bu 2020-21 yılı ilgili yatırım hedefleriniz dâhil, bu zararı azaltmaya yönelik hedefleriniz dâhil ne düşünüyorsunuz? Bir de Türk Tarım AŞ diye bir şirketten bahsediliyor, bunun yüzde 49’una ortakınız, yüzde 51’ine bildiğim kadarıyla Vakıf Katılım. Buradan ürettiğiniz ürünleri satıyorsunuz, bu sattığınızı herhâlde onlar da pazara sunuyorlar, yani bu aradaki ilişki nedir? Ticaretinizin yüzde kaçını bu şirket üzerinden yapıyorsunuz veya bunun dışında da ticaret alternatifleriniz var mı? Yani böyle bir şirket kurmaya neden ihtiyaç duyduunuz? Onu da izah ederseniz memnun oluruz.

Yine 696 sayılı Kanun’a göre yaklaşık 1.300 civarında mevsimlik işçi statüsünde çalışan var. Bunlar, aslında mevsimlik gibi görünüyor ama çoğu kapasiteli insanlar, yani bana içlerinde mühendis olduğunu, ustalar olduğunu söylüyorlar. Bunların kadroya geçirilmesine yönelik bir çalışmanız var mı? Bu arkadaşların kadro talebi var. Bu da benim zaten çok anlayabildiğim bir şey değil yani uzun yıllardır bu kapsamda çalıştıklarını ifade ediyorlar, dolayısıyla “Biz de bir an önce kadroya geçelim.” diye talepleri var.

Şimdi, özellikle bu şeker fabrikalarını yapan makine fabrikalarınız var. Bununla ilgili bu makine fabrikasının durumu nedir? En son sizinle Çarşamba Fabrikası üzerine... Burada Samsun Milletvekillerimiz var, Neslihan Hanım, Kemal Bey, muhakkak onlar da ifade edecektir. Geçen yıl üretime başlamayı ümit ettik ama maalesef üretime geçemedik, özellikle Çarşamba bölgesindeki ürünleri de bir başka yere naklettik. Bunların tabii, hepsi bir maliyet. İşte pandemi dolayısıyla bazı şeylerden bahsettik. Buradaki son durum nedir? Tahmin ediyorum artık bu sene Çarşamba Şeker Fabrikasını hep

beraber açma şansımız olur çünkü Çarşamba Şeker Fabrikası en genç fabrikalarımızdan biri, belki de en yeni teknolojiye sahip olan fabrikalardan biri. Buradaki son durum, üretimdir, kapasitedir veya geleceği yönelik farklı düşünceleriniz var mı? Burada bize somut bilgiler verirsiniz memnun oluruz.

Tabii, bunun devamında satılan fabrikaların durumu var, bu kotalar var. Mesela bunlarla ilgili bir müdahaleniz olabiliyor mu? Mesela diyorlar ki fire oranlarını özellikle düşük tutuyorlar, veyahut şeker oranını düşük tutuyorlar. Dolayısıyla tabii asgari ücretle eleman çalıştırdıkları için onların maliyetleri daha düşük. Eleman çalıştırmalarına çok fazla müdahale edemezsiniz ama böyle bir şeyi tespit ettiğiniz takdirde- çünkü bu neticede o bölgenin üreticisini doğrudan etkiliyor- üreticinin zarara uğramaması açısından bu tespitlere sizin bir müdahale etmeniz mümkün mü, sizin kontrolünüz altında mı? Böyle bir şey olduğu zaman herhangi bir müdahalede bulunabiliyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU - Sayın Yaşar, süremiz doldu, toparlayalım lütfen.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Toparlıyorum Başkanım.

Ben, çalışmalarınızı destekliyorum, gayretlerinizi görüyoruz. Ben ümit ediyorum ki... Türkiye'nin işte en büyük kuruluşlarından biri, Türkiye'de sürekli ilk 500'ün içerisinde burada, ISO'da, Sanayi Odasında. Netice itibarıyla bunların bir önemi yok, bunlar Türkiye'nin varlıkları, sizler de bizler de geçici olarak bu müesseseleri yönetiyoruz. Hepimizin bir tane amacı var, bunu da bir adım ileri götürmek. Ben bu konuda size güveniyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Başkanım, kusura bakmayın, ben Genel Kurula gidiyorum, benim cevaplarımı yazılı olarak verebilirsiniz diyorum, başarılar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NEVZAT ŞATIROĞLU - Sayın Yaşar, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz sırası Sayın Zeybek'te.

Buyurun Sayın Vekilim.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, TÜRKŞEKER'in değerli yöneticileri hoş geldiniz.

Şimdi, 2018 yılında, 2017 yılında Türkiye'nin temel gıdası ve millî ürünümüz şeker pancarının üretimi ülkemize devam ediyor ama üretimin sağlandığı şeker fabrikalarını kaybetmiş bulunuyoruz.

Şimdi, ben söze şöyle girmek istiyorum: Siz Türkiye'deki şeker fabrikalarını tamamen özelleştirdiniz; yüzde 80'ini, yüzde 90'ını. Şu anda taban fiyat açıklıyorsunuz, bu taban fiyat açıklamasında sizin etkinliğiniz, yetkinliğiniz nedir? Uygulamanız nedir? Yani orada taban fiyatı açıklamak ayrı bir şey ama şeker fabrikaları üzerindeki bunu uygulatmada, aldırmada sizin oradaki etkiniz nedir?

Serbest piyasa koşullarında fabrikaların kendi aralarında rekabetçi bir şekilde şeker pancarını alıp şekeri ve diğer yan ürünlerini, zaten kendi alternatiflerini de üretiyorlar ama vatandaşımız, çiftçimiz diyor ki: Artık devletimiz... TÜRKŞEKER ve Türkiye Şeker Kurumunun değerli yöneticilerini sanki bu şeker kontrolü kendi ellerinde, şeker pancarının kendi üretimi de... Ben gördüğün kadarıyla söylüyorum ne üretimi ne de şeker üretimindeki, işlenmesindeki etkiler sizin üzerinizde değil. Eğer üzerinizdeyse nasıl bir uygulama yapıyorsanız onu da bize sözlü ve yazılı olarak anlatmanızı diliyorum.

Diğer taraftan, şeker fabrikası, şeker pancarı tabii ki çok önemli, önemli olmasıyla beraber, şekerle beraber şeker pancarından melas ve pancar posası -esasında Türk çiftçisinin bildiği küspedir- yani halkımızın deyimiyle küspe üretimidir, bu küspe çok önemli bir hayvan yiyecisidir. Küspenin bir yaş küspe olarak tüketilmesi söz konusudur. Daha önce silaj yöntemiyle bunun saklanması ve yedirilmesi söz konusuydu ama teknolojinin gelişmesiyle beraber kuru küspeye döndü ve Türkiye'nin her yerinde

ülke çiftçisinin hayvancılıkta tükettiği önemli bir gıdaydı. Şu anda, bu gıdanın tüketiminin elinizden çıktığını görüyoruz. Diğer şeker fabrikaları da maliyetlerinin yüksek olması, piyasa koşullarındaki diğer tahıl gıdalarının bunun altındaki bir fiyatla oluşması nedeniyle istenildiği kadar bunu üretmek istemiyorlar. Şimdi, buradaki durumu siz neyle düzeltmeye çalışıyorsunuz yani bu küspeyi neyle halletmeye çalışıyorsunuz, nasıl bir durumla kontrol altına almaya çalışıyorsunuz? Bunun da cevabını almak istiyorum.

Tabii, şeker pancarının olduğu yerde münavebe oluşumu çok önemli yani bir yıl şeker pancarının ekilip ikinci yılda da başka bir tahılın ekilmesi çok önemlidir çünkü şeker pancarının ekildiği yerde azot yapısının çok yüksek olduğunu verimlilik elde ettiğini ve nadas yerine geçtiğini Türk çiftçisi biliyor. Bunu da yok ettiniz. Şu anda bundan yirmi yıl öncesinde, yirmi beş yıl öncesinde ekim yapılan o kötü koşullarda, tarımsal aletlerin çok olumsuz olduğu dönemdeki kadar dahi bugün, gelişmiş tarım aletleri kullanılarak bir dekarda, tonda şeker pancarı üretilmiyor çünkü veriler onu gösteriyor şu anda.

Şimdi, size soruyorum: Arkadaşlarımız, Sayın Vekilim, Neslihan Hanım ve Bedri Bey'in bahsettiği Çarşamba Şeker Fabrikasından... Çarşamba Şeker Fabrikası Türkiye'deki cumhuriyet tarihinin en son yapılan şeker fabrikalarından birisidir. Teknolojisi en son, makine donanımları en son olan bir fabrika burası. Ama ne hikmetse, 2011 yılında yanlış politikalar yüzünden, özellikle ülkeyi on dokuz yıldır yöneten bir siyasal iktidarın yanlış uygulamaları yüzünden 2011 yılında şeker pancarının işlenmesine ve şeker işlenmesine son verildi Çarşamba Şeker Fabrikasında. Neden öyle oldu? O O Çarşamba Şeker Fabrikasının olmuş olduğu bölgedeki üretim genelde kırsal alandır yani sulu tarımın olmadığı yerlerden gelen şeker pancarının üretildiği yerdir. Neresidir buralar? Samsun'un Ondokuzmayıs ilçesi, Kavak ilçesi, Lâdik ilçesi, Havza ilçesi; diğer taraftan Amasya'ya bağlı Taşova'nın belli bölgeleri; diğer taraftan Ordu'ya bağlı bölgelerden gelen şeker pancarının ve buna bağlı olarak da -alternatif olarak- Sinop bölgesinde üretilen şeker pancarlarının üretime dönük burada işlenmesi için geldiği bir yerdi. Ama tabii ki sulu tarımın olduğu yerden 8-10 ton şeker pancarı alınırken bu alanlardan, bu bölgeden ton başına 4 ile 6 alındığını biliyoruz yani tonajının az olduğu ama şeker veriminin yüksek olduğu bir yer burası. Bu tüketimi durdurdu çünkü taban fiyat uygulamasını gerçekleştiremediniz orada. Türkiye'deki taban fiyatının üstünde bir fiyat olgunlaştırılsaydı, yapılsaydı o bölgedeki şeker pancarı ekimi bitmeyecekti; bu bir yanıştı.

Şimdi, siz 2011 yılında burayı özelleştirmeye koydunuz, 650 milyon dolar civarında bir rakamla bir şirket burayı aldı ama görebildiğimiz kadarıyla son şeker fabrikalarının özelleştirilmesinde böyle bir rakamın olmadığını görüyoruz. Çarşamba Şeker Fabrikasının kapasitesi diğer fabrikalardan daha düşük olmasına rağmen ve bölgesel olarak da atıl bir duruma gelmiş bir şeker fabrikasını, Çarşamba Şeker Fabrikasını neden 650 milyon dolar gibi fiyatlarda tutarak satamadınız, altında bir fiyat olgunlaştırılmaz mıydı? Yanlış politikalar bunlar.

Ben sizden arz ediyorum, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde şu andaki Komisyonunda bulunan arkadaşlarımıza da bu konuyu arz etmek istiyorum. Bu tür uygulamaları mutlaka ele aldığımız zorundayız, ele alınması gerekiyor. Ben Sayıştayın da bu konuda bir rapor hazırladığını görmedim yani Çarşamba ile ilgili çok detaylı bir rapor hazırlanması lazım yani Sayıştayın görevi budur, bunu yapması gerekiyor, bizi aydınlatıcı hiçbir bilgisinin olmadığını görüyorum şu anda. Ben Sayıştaydan da özellikle arz ediyorum, önümüzdeki toplantımızda böyle bir araştırmanın, böyle bir raporun tarafımıza bildirilmesi arzı içerisindeyim, bunu da vereceklerine inanıyorum.

Diğer taraftan, 2004 yılı öncesi Çarşamba Şeker Fabrikasının bulunduğu yerde, 110 bin dekar alanda pancar ekilebiliyordu, şimdi bu alan 2018 yılında 12 bin dekara düşmüş. Yani siz bir gidin, Samsun'un Kavak ilçesinin bulunduğu kırsal alana bakın, o bölgeler, alabildiğine tüm alanlar tamamen

tarıma elverişli hâle getirilen bir durumda idi. Şu anda gidin, sanki o alanlar tamamen bir ormanla bütünleşmiş, ekilmeyen, dikilmeyen, yerine getirilmeyen bir durum içerisindeyiz, bunu da anlamak istemiyoruz. Siz, gerçekten, Türk çiftçisi tarafından tarımda, şeker pancarı üretiminde münavebeli diğer ürünlerin daha verimli hâle getirilmesini istiyorsanız, görevinizi daha iyi yerine getirmek istiyorsanız buna öncelik vermek zorundasınız.

Sayın Genel Müdürüm, siz geldiniz, 2020'nin ortalarında “Müjde! Çarşamba Şeker Fabrikası açıyoruz.” dediniz. Ya, böyle bir müjde falan olmaz. Popülist politikayla müjde mi olur yani? Alıyorsunuz yanınıza iki milletvekilini, çiftçinin orada geleceğini yok ediyorsunuz yani onun öz güvenini. Siz gerçekten Çarşamba Şeker Fabrikasında üretim yapmak istiyorsanız şu anda ekim dönemindeyiz, Çarşamba Şeker Fabrikasındaki alım fiyatını şimdiden açıklayınız ki vatandaş ona göre şeker pancarı... Sizin asıl göreviniz bu. Bunu da yapamayacağınıza göre, bir şey diyemiyorum size tabii, siyasal iktidarın görevi bu. Diğer tarafta, siz az önceki konuşmanızda dediniz ki: “Biz Türkiye’nin çok...”

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Son bir dakika Sayın Zeybek.

AHMET KAYA (Trabzon) – Yetmez.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, Sayın Başkanım, Sayın Müdürüm; “Biz hububat alalım.” Ya, arkadaş, sizin neyinize gerek hububat almak?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim... Sayın Vekilim...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Bu görev Toprak Mahsulleri Ofisinin görevi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Siz görevinizi icra edemediniz çünkü Türkiye’de şeker fabrikalarını tamamen özelleştirdiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, böyle bir üslup yok ama.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Personeli boşa çıktı sanki görev yapıyormuş gibi bir iddiaya giriyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın bürokratlarımıza bu şekilde bir üslup yok ama.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – O yüzdendir ki bunu aydınlığa kavuşturalım. Neden yaptınız bu hububat alımını? Sizin göreviniz mi bu?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama böyle bir üslup yok Sayın Vekilim ya, lütfen yani bürokrati siz eleştirin ama...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bir şey demedi “Göreviniz mi?” dedi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama hayır canım.

Sayın Yavuzılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdür, Yönetim Kurulu üyeleri, Sayıştayın değerli denetçileri, bürokratlar, milletvekili arkadaşlarım; hepiniz tekrar Komisyona hoş geldiniz.

Benim sorum şu... Hani bir söz vardır, eğitim sisteminde çok fazla problemler ön plana çıktığında sorunların bütününden kurtulmak için bir yol tavsiyesi söylenir “Bütün okulları kapatın, o zaman ortada eğitim sisteminde bir problem kalmaz.” diye.

Şimdi, Türkiye’de şeker fabrikaları da var olan sorunları çözmek yerine, gerekli yatırımları yapmak yerine özelleştirme yolunu seçmiştir; bu yol, yanlış bir yol. Şimdi, yanlışlığın aslında nereye dayandığını iyi incelemek gerekli yani sorunu aslında çözmesi gerekenler gerçekte bu sorunu yaratanlar mı veya sorunun bir parçası mı? Şimdi, bilimsel olarak analiz edelim. Sayıştay raporuna göre şeker fabrikalarının 2018 yılı zararı 1.354.074.587,74 Türk lirası; 2019 yılı zararı 968.558.734,17; 2020 yılı faaliyet raporunuz henüz yayınlanmadı, dolayısıyla, 2020 yılıyla ilgili veri elimizde yok ancak neticede son üç yılın ortalamasına baktığımızda ortada çok ciddi bir zarar var. Yani kurumun geçmişteki zararlarını bugün bakarak telafi etmemiz, yok etmemiz mümkün değil, bunlar yaşandı ve kamu zararı, görev zararı olarak da geldi.

Şimdi, ben kurumun yapısını incelediğim zaman, bakın, ne görüyorum, mesela Sayın Genel Müdüre ilgili: Sayın Mücahit Alkan. ben elektrik mühendisiyim, inanın, benim şeker pancarıyla, şeker üretimiyle, tarımla ne kadar ilgim varsa sizin benden daha fazla bir ilginiz yok. Teknik biriyim, teknik birisiniz ama bu alan sizin alanınız değil; bu doğru değil. Bu görevi sizden çok daha liyakatli, daha güzel yapabilecek olan çeşitli bürokratlarımız devlet kurumlarının içinde mevcut. Şimdi, bunu neden söylüyorum; söyleyeyim. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunusunuz, sonra da Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi. Bunlar sizin eğitim aldığınız bölümler. Şimdi bir de tecrübeleriniz: İGDAŞ’ta görev yapmışsınız, BURSAGAZ’da yapmışsınız, Adapazarı Gaz Dağıtım AŞ’de yapmışsınız, Başkent Doğalgaz AŞ’de yapmışsınız, Bursa Yıldırım Belediyesinde Belediye Başkan Yardımcılığı yapmışsınız ve Elektrik Üretim AŞ’de Genel Müdür Vekili ve Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapmışsınız yani sizin aslında görev almanız gereken kurumlar net bir şekilde sizin tecrübelerinize bakınca görünmüyor mu? Görünüyor. E, o zaman TÜRKŞEKER’de, şeker fabrikalarında Genel Müdürlük görevi biraz yanlış olmamış mı?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Niye Sayın Vekilim? Niye buna siz böyle değerlendirme yapıyorsunuz ki?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, sizinle konuşmuyorum lütfen...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Tamam da bakın, böyle bir üslup yok, böyle bir saygısızlığı da kabul etmiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani siz istediğiniz zaman benim sözümü mü böleceksiniz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama bakın, siz Sayın Genel Müdürümüzün...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niçin beklemiyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir dakika...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, kimin ne diyeceğine siz karar veremezsiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Avukatı mısınız?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama Sayın Genel Müdürümüzü bu kadar sorgulamasına da gerek yok ki siyasi irade buna karar vermiş.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hakaret etmiyor, tespit yapıyor Sayın Başkan.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani cevabı sizin mi vermeniz gerekiyor?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Genel Müdürün de ağzı var, dili var, söyler.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Genel Müdür ya sözlü olarak veya yazılı olarak yanıt verir. Niçin siz yanıt veriyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – E, siz elektrik mühendisisiniz ama her konuda konuşuyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, siz avukatı mısınız?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Milletvekili konuşacak tabii.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman soruları size mi soralım?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Genel Müdür de işletme tahsili yapmış.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Süremi harcıyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Veririm ilave süre.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Aynı şeyi söylüyor “Ben ne kadar anlıyorsam pancardan sen de o kadar anlıyorsun.” diyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Olur mu öyle şey?

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) – Sınav yapsın o zaman. Böyle bir şey olamaz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, çok özür diliyorum. Siz canınız istediğinde Başkanlık görevini bu yönde kullanıp da sözleri keserseniz bunun adı sansüre girer.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sansür ediliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sansürlemeyin. Ben söyleyeceğimi hakaret etmeden, kimseyi kötülemeden, bilimsel olarak...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sansürle ilgili, o kelimenin tanımını öğrenin, öyle konuşun sansürün ne demek olduğunu. Lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...bilimsel olarak kendi özgeçmişini üzerinden okuyorum. Bundan rahatsızlık duymayın. Yanlış olduğunu düşünüyorum, söylüyorum. Ne var yani?

Evet, şimdi bu konu tabii, burada kalıyor mu? Burada kalmıyor. Neden kalmıyor? Bakın, sadece yönetim kurulundaki diğer üyelerin aldıkları eğitimle ilgili bilgiler vereceğim yani sadece Genel Müdürün değil kalan herkesin konudan bihaber olduğunu ortaya koyacağım ve acı tarafı da sadece şu anki yönetim kurulu değil ondan önceki yönetim kurulları da yani benim saydığım devasa milyar liralık zararların ortaya çıktığı yıllardaki yönetim kurulu üyelerinin de şeker üretimiyle, tarımla, bununla hiçbir ilgisi yok.

Bakın, Yönetim Kurulu Başkanı Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümü mezunu, Vergi Denetim Kurulu Başkanı; Başkan Vekili ve Genel Müdür Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi mezunu, Genel Müdür; yönetim kurulu üyesi Bilgisayar Mühendisi ve aynı zamanda yönetim kurulunda; diğer bir yönetim kurulu üyesi Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye bölümü mezunu; diğer bir yönetim kurulu üyesi İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi; diğer bir yönetim kurulu üyesi Selçuk Üniversitesi Kamu Yönetimi; diğer bir yönetim kurulu üyesi Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi. Ya, şaka gibi ama ben baktığım zaman komik bir şaka görmüyorum, alaca karanlık kuşağı görüyorum. Buradan zaten kurumun faydalı bir şekilde daha da güçlenerek ayakta çıkması mümkün değil.

Şimdi, dolayısıyla da bu liyakat sisteminin yani AK PARTİ Hükümetlerinin uyguladığı liyakat sisteminin çıktığı bir anlayışı burada âdeta ispatlayan bir örnek var. Biz, bu toplantıya gelmeden önce Grubumuzda ziraat ve tarımla ilgili yetkin, profesyonel milletvekillerini buraya davet ettik. Bunlardan biri Sayın Orhan Sarıbal’dır, biri Okan Gaytancıoğlu’dur, biri Kemal Zeybek’tir, zaten kendisi aynı zamanda KİT Komisyonu üyesi. Neden? Sizlere sağlıklı sorular sormak, sizlerden bunları almak için ama ben üzülerek söylüyorum ki her ne kadar kurumda çalışmaya başladıktan sonra mutlaka bazı

tecrübeler edinmişsinizdir ancak Sayın Genel Müdür, bulunduğunuz makam yanlış bir makam, devlete çok daha faydalı olabileceğiniz, şu ana kadar tecrübe ettiğiniz konularla ilgili görevler mutlaka var ve öyle değerlendirilmeli ama bu, yanlış olmuş. O nedenle, sizin de yönetim kurulu olarak alacağınız kararların ben çok sağlıklı olacağını düşünüyorum.

Çalışmalarınızda kamu adına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekilleri adına sizlere başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Subaşı.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, değerli milletvekili arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Seçim Bölgem Balıkesir Susurluk ilçemizde 1955 yılında kurulan Şeker Fabrikasının kuruluşunda imzaları olan merhum Başbakanımız Adnan Menderes'i saygıyla anıyorum. 2020/2021 kampanya döneminde Susurluk Şeker Fabrikasına bağlı bölgelerde 70 bin ton pancar üretilmiştir, TÜRKŞEKER'e bağlı diğer fabrikalardan nakledilen pancarlarla birlikte toplam 652 bin ton pancarın işlenmesi memnuniyet vericidir.

Yüz on dört gün süren kampanya döneminde işlenen pancardan yan ürün olarak 173 bin ton yaş pancar posası ile 29 bin ton melas elde edildiği de kurumun raporlarında yer almaktadır.

2020 yılında, bölgemizin üreticilerini desteklemek, münavebeli ekimi yaygınlaştırmak ve sözleşmeli üretimi teşvik etmek amacıyla pancar dışı ürünlerin sözleşmeli olarak üretimi ve alımı yapılması şehrimizin üreticilerini sevindirmiştir. Bu kapsamda, Susurluk Şeker Fabrikası ekim alanlarında 424 çiftçiyle hububat sözleşmesi yapmış ve toplam 5.406 ton hububat alımı gerçekleştirilmiştir.

Sayın Genel Müdüre ve emeği geçen kurum çalışanlarına Susurluk ilçemiz ve şehrimiz adına teşekkürlerimi sunuyorum.

4634 sayılı Şeker Kanunu'nda yapılan değişiklikle ülkemizdeki A kotasının %10 olan nişasta bazlı şeker kotasının %5'e düşürülmesini memnuniyetle karşıladığımızı ifade ediyorum .

Nişasta bazlı şeker kotasının %2,5 oranıyla sınırlandırılması, glikoz oranının %50 olarak belirlenmesi kararları nedeniyle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a da sağlığı düşündüğü için saygılarımı sunuyorum. Yurt içi tüketime yönelik şeker ithalatı yapılmadığı için Bakanlığımızın yetkililerini tebrik ediyorum.

Kurumumuzun yaptığı bazı çalışmalar nedense kamuoyunda zaman zaman yanlış olarak yer almaktadır. Tüketime yönelik ithalat yapılmadığını tekrar yenilemek istiyorum. Bu durum, zaten TÜRKŞEKER'in web sitesinde şeffaf olarak raporlarında yer almaktadır.

Mesela, 2020 yılında 89 milyon Amerikan dolarlık şeker ithalatına karşılık 2 milyar Amerikan dolarlık şekerli mamul ihracatı yapılmasını takdirle karşıladığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Genel Müdürüm, özellikle uluslararası sertifika belgeleri, gıda güvenlik sertifikası, helal gıda sertifikası, işletme kayıt belgesi, çevre duyarlılığıyla alakalı çevre izin belgesi ve sıfır atık belgesi kurumunuzun ne kadar ciddi ve kaliteye yönelik çalıştığının göstergeleri olarak zaten ortadadır.

Sözlerimi Şeker Master Planı'nızın ne zaman tamamlanacağını Sayın Genel Müdüre sorarak tamamlıyorum, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Subaşı.

Buyurun Sayın Kaya.

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür, değerli yönetim kurulu üyeleri ve bütün heyeti saygıyla selamlıyorum. Toplantımıza hoş geldiniz.

Bugün, hem ülkemizin hem de bulundukları bölgelerin kalkınmasında büyük katkılar sağlayan, tarıma dayalı en önemli sanayi kuruluşlarımızdan olan şeker fabrikalarımızı konuşuyoruz. “Atatürk’ün Diktiği Ağaçlar” diye bir kitap okumuştum. O kitapta bu şeker fabrikalarımızın kuruluş öyküsü çok güzel anlatılıyordu. Kurulduğu bölgelerde ekonomiden, o bölgede yaşayan insanların ekonomisinden sosyal hayatına kadar, kültürel hayatına kadar yaptıkları katkılar anlatılıyordu. Gerçekten, bir başarı öyküsü şeker fabrikalarımız. O günlerde “Her fabrika bir kaledir.” anlayışı vardı ve şeker fabrikaları da bu anlayışın tam bir yansımasıydı açıkçası. Maalesef, bu anlayış 2008 yılına kadar sürdü, 2008 yılında başlayan bu özelleştirme süreciyle şeker fabrikalarımız satılmaya başlandı.

Tabii, satılan sadece şeker fabrikalarımız değil. Burada bu öz eleştiriyi de yapmamız lazım. Yani yaklaşık olarak on dokuz yıldır iktidarda bir siyasi parti var, AKP Hükûmeti var ama 2002’den bugüne bir tane fabrika yaptıklarına tanık olmadık. Maalesef, fabrikalarımızın hepsinin satıldığı, yok pahasına elden çıkarıldığı çok acı, çok ağır bir dönemi yaşıyoruz. Bundan da üzüntü duyduğumuzu ifade ediyorum. Bu fabrikalar sayesinde varlığını sürdüren milyonlarca insanımızın olduğu ve bu sektörün çok sayıda kesimin varlığını sürdürdüğü ekonomik bir organizasyon olduğu gerçeği göz ardı edilerek maalesef, o değerlerimiz satıldı.

Fabrikalarımızın satışıyla zincirleme olarak çok sayıda insanımız maalesef, mağdur edildi. Sadece bunlarla da kalınmadı, özelleştirme süreci satılmayan eldeki şeker fabrikalarında birçok tahribatlar yarattı. Nasılsa özelleştirilecek denilerek 2008 yılından itibaren eldeki şeker fabrikalarımız teknolojik yatırımlarla donatılmadı, fabrikalarımız teknik açıdan eksik kaldılar. Fabrikalarda büyük çaplı bakımlara ihtiyaç duyulduğu, fabrika bünyesinde kullanılan birçok ünitelerde, pancar kesme makinelerinden, filtrelerde yenileme yatırımlarının yapılması ve otomasyona geçilmesi gerektiği yönünde tespitler var.

Ayrıca, özelleştirme sürecinin işçilerin motivasyonunu ve çalışma barışını bozduğu yönünde de tespitler var.

Tüm bunlar konuşulunca tabii, insanın üzülmemesi mümkün değil. Kıt kanaat imkânlarla kurulan, büyük fedakârlıklarla kurulan, bulundukları bölgelere büyük ekonomik katkılar sağlayan “göz nurumuz” dediğimiz bu fabrikalarımız, maalesef, bugün bu duruma getirildi. Avrupa’nın 4’üncü, dünyanın 5’inci büyük şeker pancarı üreticisi olan ülkemize ait şeker fabrikalarının satışı, Türk tarımına vurulan en büyük darbelerden biri olarak tarihe geçmiştir. Biz, parti olarak, ilk günden bugüne söyledik ve yine söylüyoruz: Şeker Fabrikalarını satmak büyük bir yanlış. Türkiye Şeker Fabrikalarının özelleştirme kapsamından çıkarılması gerektiğini söylemiştik “Kurum bünyesindeki fabrikaların modernizasyonu yapılarak günümüz teknolojisine uyarlanmalı ve şeker fabrikalarımız tam kapasiteyle çalıştırılmalıdır.” demiştik. Bir cumhuriyet kurumu olan ve kapatılan Şeker Kurumunun da bir an önce açılması gerektiğini ifade etmiştik. Şeker Kurumu tekrar açılmadığı sürece şeker pancarının stratejik ürün olarak korunmasının mümkün olmayacağını da ifade etmiştik. Stratejik ürün olan sadece şekerimiz, şeker pancarımız değil; melas, alkol, hayvan yemi yapılabilen ve enerji üretiminde dahi kullanılabilen bir ürün olan şeker pancarının kaderinin özel kişilerin inisiyatifine terk edilmesinin doğru olmayacağını da ifade etmiştik. Tarih bunda sorumluluğu olanları elbette not edecektir, gerekli değerlendirmeyi yapacaktır.

Buradan yola çıkarak sizlere şunları sormak istiyorum: Şeker fabrikalarının özelleştirilmesi sürecinde ve sonrasında yaşanan tecrübelerden ders alınarak elde kalan şeker fabrikalarının özelleştirilme kapsamından çıkarılması, kurum bünyesindeki fabrikaların modernize edilerek günümüz teknolojisine uyarlanması ve çalıştırılması yönünde bir düşünce var mıdır? Fabrikalarımızın özelleştirilmesi süreci durdurulmazsa şeker pancarı üretiminin gün geçtikçe azalacağı ve meydanın halk sağlığını tehdit eden nişasta bazlı şeker üreticilerine kalacağı konusundaki kaygı verici değerlendirmeler konusundaki düşünceleriniz nedir? Bilindiği üzere geçmiş yıllarda pancar tohumunu kendimiz yetiştiriyorduk, üreticilerimiz ve kurumlarımız bundan para kazanıyordu fakat sonrasında bilmediğimiz bir nedenle bundan vazgeçilmiş, tohum üretimi bırakılmış, tohum ithalatına geçilmişti. Son yıllarda bazı bölgelerde tohum üretimi yaptığımızı biliyoruz. Yerli tohum üretimi konusunda ne aşamadayız? Bu üretimler üreticilerimizin ihtiyacını karşılamaya yeterli midir? Kurum olarak yerli tohum üretimi konusunda, yerli tohum üretimini teşvik edip artırma konusunda ne gibi çalışmalarınız vardır?

Teşekkür ediyorum. Çalışmalarınızda başarılar ve kolaylıklar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ederim.

Aslında çok önemli bir şey söylediniz Başkan, kıymetli; aslında her başkanın bunu yapması lazım. Bürokratlar siyasetçilerin kontrolünde ne yazık ki yani iktidarın bürokrasiye, kurumlara tamamen egemen olduğunu söylemiş olmanız çok kıymetli. O yüzden, bürokrat arkadaşlar, şirket yöneticileri, elbette önemlisiniz, elbette bir görev yapıyorsunuz ama belli ki siyaset nasıl bir politik çizgi izleyecekse, bir kurumu nasıl yönetecekse –aslında Deniz onu söylemeye çalıştı- siz de onu yapıyorsunuz çünkü oradan gelen bilgileri yansıtıyorsunuz. O yüzden, şuradan gitmek istiyorum: Türkiye’de kırılma noktasıdır 1980, kırılma noktasıdır 2001, Özelleştirme Kanunu’nun çıkması ve ilk özelleştirmelerin başlaması 2008 ama asıl 2018’de Türkiye’deki nişasta bazlı şekerin yüzde 43’ünü üreten büyük Amerikan şirket devri Cargill bir rapor açıkladı. Raporda şunu diyor: “Piyasada tüketilen şeker, dünyadaki en pahalı 2’nci şekerdir.” Yine aynı raporda “Kotalarla kısıtlanan NBS üretimi, gıda ve içecek sektörünün talebine yetişememekte, bu da gıda enflasyonuna yol açmaktadır.” Bunu şirket söylüyor. “Avrupa şeker piyasasının Ekim 2017’de tümüyle serbestleşmesinden sonra şekerde kota uygulayan tek ülke Türkiye kalmıştır.” diyor yani ev ödevi veriyor, ne yapmamız gerektiğini bize anlatmaya çalışıyor. “Kotalarla korunan ve sübvans edilen şeker pancarı tarımı, verimlilik açısından dünya ortalamasının altındadır.” diyor ve son olarak “Kamuya ait şeker fabrikaları verimli çalışmadıklarından dolayı son beş yılda 878 milyon TL zarar etmiştir.” diyor. Ne zaman söylüyor bunu? 2018’de söylüyor. Cargill bizim ülkemizin şeker politikasını terbiye ediyor ve ev ödevi veriyor. Aynen su politikaları konusunda Birleşmiş Milletlerin yaptığı gibi, aynen kamuda tarımın el çektilirip onun yerine IMF’nin ortaya koyduğu düzenlemeler gibi. Peki, o zaman soruyu şuradan soruyoruz, bu Avrupa Birliğinden örnekler veriyor ya bize: Bugün, Fransa, yıllık 2 milyon ton şeker tüketir ama 4,5 milyon ton üretir Sayın Başkan. 2 milyon ton tüketiyor; 4,5 milyon ton üretiyor. Neden? Soru aklınızda dursun Başkan. Yine, Almanya 25 avro doğrudan destek, 26 avro da garanti parası olmak üzere dekar başına 50 avro... Ne yapıyor 50 avro? Hemen hemen, 10 liradan çarparsanız, 500 milyon gibi, dekar başına çiftçiye bir destekleme ve bir garanti veriyor. Yetmez, Amerika özel şeker kanunu çıkardı. Şeker kanunu var, şeker bakanlığı var ve diyor ki: “Eğer siz ürettiğinizden para kazanamaz iseniz ben size –rakamda eksiklik, fazlalık olabilir; ondan özür dilerim- 46 dolar net garanti para vereceğim.” Yani “Üretin.” diyor. Şimdi, bunu söyleyen Amerikan şirketi Cargill’in Amerika’nın programından haberi yok mu, Avrupa’daki şeker pancarı üretiminden haberi yok mu, şeker tüketiminden haberi yok mu? Şimdi, tam bu açıklamaların

hemen ardından Türkiye’de hızlıca, Binali Yıldırım’ın Başbakanlık yaptığı dönemde, bir özelleştirme süreci başladı ve üst üste birçok fabrika hızlıca özelleşti. Biz daha önce bunu yaşamıştık, Et ve Balık Kurumu sürecinde yaşamıştık, Süt Endüstrisi Kurumu sürecinde yaşamıştık ve onlarla bir sözleşme yapıldı. Sadece belki şu bilginin de tarafımıza iletilmesi kıymetli olur: Bu sözleşmelere göre, 2017’de, özellikle 2018’de bu fabrikalar kotalarını ya da yapmak istediklerini yerine getirdiler mi, getirmediler mi? Getirmedilerse sözleşmeye göre ne yapmaları gerekiyordu? Yapıldı mı, yapılmadı mı? Yani bizim bildiğimiz kadarıyla bu fabrikaların birçoğu yüzde 90 kota sorununu çözemedi ama rakamlarla kontrol edildi. O şekilde bir süreç yapıldı, götürüldü ve hâlâ üretim devam ediyor. 1998’de 22 milyon ton şeker pancarı üretmişiz. Tatlandırıcı var mı? Yok. Cargill var mı? Yok. O zaman soruyu şuradan soruyoruz, demin “ihracat” dedi arkadaşımız: 1 milyon 400 bin ton mısır nişasta sanayisine gidiyor. Bu benim rakamım değil arkadaşlar, TÜİK’in 2019 rakamına baktığınızda 1 milyon 400 bin ton mısırın nişasta sanayisine aktarıldığını görürsünüz. Biz biliriz ki, yüzde 90’ın üzerinde, 1 kilo mısırdan 1 kilo nişasta elde edilebiliyor. Ortaya acayip bir rakam çıkıyor, 1 milyon tonun üzerinde bir rakam çıkıyor. Normalde, Sayın Başkan, yüzde 2,5’a göre 3 milyon ton üretiyoruz varsayalım; 2 milyon 600 bin ton, 2 milyon 700 bin ton, hadi 3 milyon ton ürettik, fazlasıyla ürettik; ne yapar? 3 kere 2,5; 75 ton nişasta bazlı şeker izni olması gerekir. Hadi, dâhilde işleme rejimi şu, bu, abarttım, 300 ton, 500 ton oldu. 1 milyon tonun üzerinde üretilen bu nişasta bazlı şeker nereye satılıyor? Kilogram olarak nerede tutuluyor? Onu bilmek gerekir. Elbet A kotası, B kotası çok net bir şekilde bilinen işler ama asıl burada meselesi olan bir de C kotası var, bir de şu posa meselesi var. Bu sene şunu yaptınız, kota meselesi üzerinden söyleyeceğim: Günlük kota. Ya, ben çiftçilik yapan birisiyim. Tarlaya gideceğim, bugün benden fabrika 50 ton alacak, 50 ton üreteceğim, ondan sonra bırakacağım. O da olmadı, insanlara günlerce sıra verildi, tarlada bekletildi insanların şeker pancarları günlerce, sonuçta su kaybettiler, sonuçta terlediler, sonuçta kalite kaybettiler, yetmedi -sanıyorum Erzurum’daydı- yüzlerce ton şeker pancarı yine dışarıda bekledi. Bunların hepsi birer kayıp, fire konusu bir durum. Neyse ki şu 12 polar meselesi kısmen çözüldü.

Sevgili arkadaşım -bir de Balıkesir’den bahsediyorum- Balıkesir’de bir başarı öyküsünden bahsetti ama 2014’ten sonra, 2015, 2016 hatta 2017’de iki buçuk, üç yıl Susurluk Şeker Fabrikasının çalışmadığını biliyoruz biz. Neden çalışmamıştı? Çünkü 2014’te öyle bir politika, alım politikası uygulandı ki çiftçi borçlu çıktı. PANKO ve şeker fabrikaları, özellikle PANKO çiftçiden geri para istedi arkadaşlar. Yani bırakın üstüne para almayı, çiftçiye o zamana kadar verdiği ödeneklerden tekrar geriye parayı istedi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Toparlıyorum Başkanım.

Kısaca şunu söylemeye çalışıyorum: Şeker meselesi bir politik meseledir, bir siyasi meseledir ve siyasi ve politik meseleye iktidarın bakış açısıyla bakmak lazım. Sizin uygulamalarınızın tümü iktidarın “Şöyle yapın.” demesi üzerinedir, bunu biz bütün kurumlarda yaşıyoruz.

Şunu da söyleyeyim: Mustafa Bey burada belki gelir açıklama yapar. Bu sene Bursa’ya bir hücum yaptınız, o da siyasi oldu, onun için söylüyorum, bunları yaşadığım için söylüyorum. Domates aldınız, 56 kuruştı, büyük bir reklam her tarafa asıldı. Arkadaşlar, Karacabey’de 1 milyon 100 bin ton salçalık domates üretilir; aldıysanız 50 bin ton, helal olsun, almışsınızdır. Sonra 30 kuruşa düşürülecekti, bana bilgi geldi, bir “tweet” attım, iyi oldu Mustafa Bey, “Ya yok öyle bir şey, biz devamlı alıyoruz.” dedi. Ama arkadaşlar sonuç olarak alınan kişileri ilgilendirmiyor; kim verdi, kim nasıl yaptı, o sizin meseleniz, o vicdanlarınızla ilgili bir mesele ama 1 milyon 100 bin ton üretilen yerde 50 bin tonla herhâlde sadece kendimize güldürürüz, bir de olsa olsa reklam yaparız.

Yine bibere geçtiniz oradan, 70 kuruştan. Biber açıklama tarihiyle biber alma tarihi -Başkanım- bir ay, bir ay çünkü fabrikanın revize olması gerekiyordu, vesaire, vesaire. Orada da kaç ton aldığınızı bilmiyorum, orada da aslında hiçbir derde derman... O yüzden politik diyorum, o yüzden siyasi, yani sizin kendi adınıza bilseniz de bilmeseniz de bir proje ortaya koyup onu uygulayabilme iradeniz söz konusu değil, o yüzden...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum Başkan.

Tarımın stratejik, söylendiği gibi millî savunma kadar stratejik, belki de daha fazla stratejik bir mesele olduğunu görmek zorundayız. Bakın, buğdayı halktan 220 dolara aldık, şimdi 304 dolara ihale yaptık; mısırı 190 dolara aldık, şimdi 280 dolara mısır almak zorunda kaldık, 35 milyon dönüm arazimiz de eksik. O yüzden şeker politik bir meseledir, halkın gıda meselesidir, ülkenin stratejik meselesidir. Bir ülkenin gıdasının, şekerinin çok uluslu şirketlere, onun bunun, politikacıların eline verilmemesi gerekiyor, devletin bir politikası olmalı ve onun peşinde gitmeli diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Tuncer.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Zonguldak Milletvekilimiz Sayın Deniz Yavuzylmaz, Kurumun yöneticileriyle ilgili “Liyakatsizler.” diye bir görüşte bulundu, ben o görüşe katılmıyorum. Sayın Genel Müdür de, yönetim kurulu üyeleri de gayet liyakatlı çünkü Sayın Genel Müdürün de, yönetim kurulunun da görevi Türkiye Şeker Fabrikaları Kurumunu yönetmek, Türkiye’deki şeker pancarı üretimini arttırmak, şeker üretimini arttırmak, şekeri Türkiye’de stratejik bir ürün olarak korumak değil; mevcut Genel Müdür ve Yönetim Kurulunun görevi bir an önce Türkiye Şeker Fabrikalarını satın özelleştirerek Kurumun elini -aynı Millî Piyangoda olduğu gibi- boşaltmak. Kurum, Özelleştirme İdaresine bağlı bir kurum olduğu için ve amacı da Türkiye’deki şeker fabrikalarının, kuruma ait 25 fabrikanın 10’unu sattılar, geri kalan 25’ini de bir an önce satmak olduğu için Sevgili Vekilim, kusura bakmayın, gayet liyakatlı bir yönetim var çünkü amaçları satmak.

Sayın Genel Müdür, kıymetli yöneticiler; Türkiye’de çiftçi şeker pancarını bırakıyor, üretmiyor. Siz belki aksini iddia edeceksiniz “Hayır, üretim artıyor, şöyle, böyle” diyeceksiniz ama hayır. Bu sene kendi seçim bölgem Amasya’da biz, inanın, rica minnet üretirmeye çalışıyoruz. Yeri geliyor o çiftçiye yalvarıyoruz “Pancarı bırakmayın.” diye ama böyle giderse üzülmeye söyleyeceğim, şeker pancarı yavaş yavaş tükeniyor, hatta hızlı hızlı tükeniyor. Bunun sebepleri var ama en önemli sebep, her konuşmada masadayken gayet iyi yapıyoruz, “Şeker pancarı stratejik bir ürün.” diyoruz, “Avrupa’da 4’üncüyüz, Türkiye’de 5’inciyiz.” diye övünüyoruz ama iş üreticiye gelince, üreticiye desteği yeterli oranda vermiyoruz. Şeker pancarına zaten devlet destek vermiyor, Kurum ya da fabrikalar kendileri desteğini veriyor. Kurumun ve diğer özelleştirilmiş fabrikaların da verdiği destek ciddi anlamda yetersiz. Mesela, yanlış söylüyorsam düzeltirsiniz, gübrede dönüme 4 lira, mazotta dönüme 19-20 lira gibi destekler veriliyor, sulama desteği hiç verilmiyor ki şeker pancarı suyla evli olan bir üründür; en az 5, ortalama 8 defa sulanması gereken bir üründür ve bu sulamanın ücretli olduğunu, hem de çiftçinin saatini 110 lira ve üzerinde bir miktara suladığını hesaplarsak, verilen desteğin çok çok yetersiz olduğunu görüyoruz.

Bu, üretimdeki bölüm; diğer bir şey de -aslında Kemal Zeybek de belirtti- pancarı satınca artık kaç lira alacağını çiftçi de bilmiyor. İki sene önce iyi bir fiyat artışı yapıldı, çiftçi “Artık bu sene pancar ekeyim.” demeye başlamıştı ama 2020-2021 sezonunda, maalesef, yine çiftçinin sırtına çuvalı

yüklediniz, çok düşük rakam açıklandı yani açıklanan rakam Türkiye enflasyonunda, özellikle gübre fiyatlarındaki, sulama fiyatlarındaki, elektrik girdilerindeki diğer maliyetlerdeki artışı dikkate alırsanız şeker pancarı çiftçisinin niye artık bu üretimden vazgeçtiğini kesinlikle anlayacaksınız. Bunu iyi düşünün. Şeker fabrikalarını satmaya niyetli olabilirsiniz, buna çaba gösterebilirsiniz, sırf satarken haklı gerekçeleriniz olsun diye Kurumun zarar etmesini de sağlayabilirsiniz ama sırf fabrikalardan kurtulmak için şeker pancarı çiftçisini de öldürmeyin.

Kuruma ait olan şeker fabrikalarından 10 adedi özelleştirme kapsamında satılmıştır. Kurum, bu satışlar konusunda şahsi gelecek korkusu yaşadığı için sessiz kalmıştır, nitekim, birebirlerde bunun teyidini de aldım. Komisyonumuz ise satış konusunu gündemine dahi almamıştır. Avrupa'nın 4'üncü, dünyanın 5'inci büyük şeker pancarı üreticisi olan ülkemize ait şeker fabrikalarının satışı tarıma vurulan en büyük darbelerden biri olarak tarihteki notunu almıştır.

Stratejik bir ürün olan, sadece şeker değil, melas, alkol, hayvan yemi yapılabilen ve hatta enerji dahi üretilen bir ürünün özel kişilere teslimi, devlet kontrolünden çıkarılması ülkemizin yaşayabileceği buhranlı günlerdeki en büyük sıkıntılardan biri olacaktır. Nitekim Covid-19 döneminde şeker pancarı en öne çıkan ürünlerden biri olmuştur. Eğer şeker pancarından, melasından alkol üretimi olmasaydı şu anki dezenfektan, kolonya fiyatlarının ya da yurt dışından getirilecek, özellikle Romanya'dan getirilecek alkol fiyatlarının nerelere varacağını sizler benden çok daha iyi tahmin ediyorsunuz.

Şimdi, bu 10 şeker fabrikasının satılmasıyla birlikte en önemli tehlikelerin başında gelen de Türkiye Şeker bu fabrikalar satılmadan önce Türkiye'de üretilen şekerin yüzde 56'sını kontrol ediyordu yani şeker piyasası Kurumun elindeydi, şeker fiyatını, şeker stratejisini istediği gibi belirliyordu ama 10 tane fabrikanın satılmasıyla Kurumun elinde kalan 15 fabrikayla artık Kurumun şeker piyasasındaki kontrolü yüzde 35'e düşmüştür yani kontrol sizden çıkmış, kontrol tamamen özelleştirilen ve kooperatiflerdeki fabrikalara geçmiştir. Bundan sonra, Türkiye Şeker Fabrikaları şeker kontrol etme şansına sahip değildir, nitekim, 2019'dan itibaren de şeker fiyatlarındaki oynamalar, artışlar, düşüşler, grafikler bunu çok net şekilde gösteriyor, şekerin yönetimini Kurum olarak, devlet olarak bıraktık.

Diğer bir husus: Şeker pancarındaki bozulmalar, özellikle silolama şartları, iklim ve pancarın özelliğine göre kampanya süresinin yüz on günü aştığı dönemlerde çok iyi kendini göstermekte. Bozulmaya sebep olan enfeksiyonların giderilmesi için maalesef formalin kullanılmaktadır. Formalinin de standart kullanımının 100 tonda 20 kiloyu geçmemesi gerektiği aşikâr olduğu hâlde, maalesef, çoğu yerde bu 20 kilonun çok çok üzerine geçmekte, formalinin de insan sağlığı üzerinde çok büyük etkisi olduğunu, zehirli madde olduğunu da göz önünde bulundurarak... Kurumun bu konuda da yetersiz kaldığını düşünüyorum ve bununla ilgili, formalin kullanımının engellenmesiyle ilgili neler yapıldığını da öğrenmek istiyorum.

Yine, geçmiş yıllarda pancar tohumunu, eliti bizler, ülkemiz kendimiz yetiştirdik. Amasya'nın Merzifon ilçesi Türkiye'nin sayılı elit üretim merkezlerinden biriydi ama izlenen ithalatçı ve dışarıyı sevmeye yönlü politikalar nedeniyle pancar tohumu olan elitin üretimi tamamen bırakıldı. Şimdi, yavaş yavaş üretime başlanıyor ama ülkemizde kullanılan mevcut pancar tohumunun yüzde 10 belki yüzde 15 oranını ancak şu an biz karşılayabiliyoruz ve siz sunuş konuşmanızda dediniz ki: "2023-2024 sezonunda biz, yerli tohum olarak tamamını karşılayacak duruma gelmek istiyoruz." Nedense siyasetin yaptığı 2023 hedefini bütün kurumlar hedef olarak gösteriyor. Bu şekildeki bir soyut beyan her yerde söylenebilir, edilebilir ama 2020-2021 şeker pancarı sezonunu kapatmışken 2021-2022'ye başlarken hâlen biz pancar tohumunu kendimiz çok düşük oranda karşılayacakken bir sene sonra nasıl olacak da

bunu yüzde yüz karşılayacaksınız, bilemiyorum çünkü kendi bölgeme bakıyorum, dolaştığım yerlere bakıyorum pancar tohumu eken çiftçi yok, herhangi bir dönüş olmamış. Bu konuda da samimi olarak gerekçeleriyle bunu anlatırsanız gerçekten mutlu oluruz.

Diğer bir şey: Sunuş konuşmanızda şeker fabrikalarında 14’ünde herhâlde -yanlış hatırlamıyorsam- işte, şeker pancarını yaş hâliyle saklama, paketleme işlemlerini kurduğunuzu söylüyorsunuz. Bu memnuniyet verici bir şey ama şunu da söylemek istiyorum: Önümüzdeki Turhal Şeker Fabrikası buna çok iyi bir örnektir. Turhal Şeker Fabrikasında şekerle ilgili bir kilodan bin tona kadar her türlü paketleme tesisi kuruldu, edildi ama daha siz hiç kullanamadan o şeyleri maalesef şeker fabrikası satıldı. Şimdi, söyleyeceğim şu: Siz zarar ederek, görev zararıyla, Hazineye zarar yazarak fabrikaları iyileştiriyorsunuz, her şeyi yapıyorsunuz, iyileştirdikten sonra çalıştırarak sizin para kazanma döneminiz tam geldiği anda fabrikayı satıyorsunuz. Yani yazık değil mi Kuruma? O fabrikaları daha rantabl duruma getirmek için milyonlarca lira harcanıyor, o harcanan paralar bir tarafa bırakılıyor ve hemen “Haydi burayı satalım.” diyorsunuz. Bu iyileştirme yaptığınız fabrikaları da herhâlde satacaksınız, 2021-2022’de görünen bu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım Sayın Vekilim.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Tamam Başkanım.

Şimdi, diğer bir şey: Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketinin özelleştirilme kapsamından derhâl çıkarılması gerekiyor ve cumhuriyet tarihinin en önemli kazanımlarından biri olan Şeker Kurumunun da yeniden ivedilikle açılması gerekiyor. Eğer şeker fabrikalarını özelleştirme kapsamından çıkarmayıp Şeker Kurumunu da açmazsak söylediğiniz her şey sözde kalacak, Türkiye hızla şeker pancarı üretimini düşürecek, şeker pancarını kaybedeceğiz, şeker ithal eder konuma geleceğiz ve maalesef yerli şekerimiz ortadan kalkacak ve çocuklarımıza ilerde sadece “Bizim böyle bir şeyimiz vardı.” diye anlatır duruma geleceğiz.

Yine sunuş konuşmanızda... Başkanım sadece bir iki dakika.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Geçti zaten süreniz de...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Teşekkür ediyorum.

Aynı katta komşuyuz, biliyorsunuz, aynı zamanda da adaşız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, buyurun.

TAMER DAĞLI (Adana) – Bu ilave beş dakika eder Başkanım.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Değil mi Tamer Vekilim. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Buyurun.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sayın Genel Müdürüm, sunuş konuşmanızda pancarın bozulmaması için kampanyanın da yüz günün altına düşürülmesi için erken sökülüm primini ödediğinizi söylediniz. Erken sökülüm primi ciddi anlamda iyi bir sistem, bunu gönülden destekliyorum ama oranını söylemediniz, nedir ne değildir?

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - O yazıyor, yazıyor.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Çünkü çiftçiye erken sökülüm primi zaten veriliyordu ama çiftçi bundan memnun kalmadığı için şey yapıyordu. Bunu da yazılı olarak eğer belirtirseniz çok mutlu olurum.

Bir de bir hususa şöyle değineceğim: “Hububat, yağlık ayçiçeği ürünleriyle ilgili de artık sözleşme yapıyoruz.” diye belirttiniz. Eğer hububat ve yağlık ayçiçeği ekimini şeker pancarının önüne geçirecekseniz bu, yanlış bir iş ama tamamen münavebeye bağlı bir ürün olan şeker pancarında sırf

münavebe şartlarını tutturup hem şeker pancarını çiftçiye kaybettirmemek hem de münavebeyle ilgili doğru işlerin yapılması adına hububat ve yağlık ayçiçeği ekimini sözleşmeyle destekliyorsanız bu da doğru bir iş.

Bu bağlamda, hatalarımız, kırıcı sözlerimiz olduysa affola diyorum. Sizlere başarılar diliyorum. Umarım çabanız Şeker Fabrikaları Kurumunun ve şeker fabrikalarının özelleştirilmemesi kapsamında ve bu özelleştirmeden çıkarılması yönünde olur diyorum. Saygılar sunuyorum, kolay gelsin.

Başkanım, teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Rica ediyorum, teşekkür ediyorum Sayın Tuncer.

Buyurun Sayın Karaman.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi Yönetim Kurulu, Genel Müdürü ve yöneticileri, Sayıştayın değerli üyeleri, diğer kamu kuruluşlarının değerli üyeleri; hepinizi sevgi, saygı, hürmetle selamlıyorum, hoş geldiniz.

Öncelikle, Sayın Genel Müdürüm verdiğiniz bilgiler ve sunum için teşekkür ediyorum. Hakikaten şu cümleliz ülkemiz açısından çok önemli: “Şeker fabrikaları hem ülkemize hem de bulundukları bölge ve yörelerin kalkınmasına büyük katkı sağlıyorlar.” Erzincan da bunlardan birisi. Seçim bölgem Erzincan’da da şeker fabrikası bölgem için çok önemli. Hem ülkemizin birçok bölgesinde hem de seçim bölgem Erzincan’da bu konu yıl boyu konuşulur. Neler konuşulur? İşte, şeker fabrikaları konuşulur, pancar konuşulur, suluma, üretim, söküm, teşvik, borç gibi konular sürekli konuşulur ama şunu belirtmek isterim ki hakikaten bu son yıllarda şeker fabrikalarının daha da iyileşmesi, yönetimin daha da liyakatli oluşu dolayısıyla iyi gidiyor, öyle deyim. Şeker pancarında ödemeler daha da iyileşti. İnşallah, bundan sonra da şeker fabrikalarının gelişimine büyük katkı da vereceksiniz.

Diğer taraftan, elbette ki sağlımız açısından olumsuz etkileri olduğu bilinen tatlandırıcıların ithalinin yasaklanması için biraz daha gayret göstermeliyiz, Komisyonumuzun da bu konularda size destek vermek için elinden geleni yapacağına inanıyorum.

Dünyada 5’inci, Avrupa’da 4’üncü şeker pancarı ve pancardan şeker üreten bir ülkeyiz ve bu yıl da üretim açısından gayretlerinizi gördük. Defalarca ilimize de komşu illerimize de geldiniz. Sayın Vekilimiz konuşurken böyle baktım acaba Genel Müdür mü değişti diye. Hakikaten liyakatli, işi bilen, hiçbir zaman “Nasıl özelleştiririz.” diye düşünmek yerine her zaman nasıl daha fazla pancar üretiriz, daha fazla pancar...

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Genel Müdürü yerinden edeceksin Süleyman Ağabey.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Yok.

Yani öyle bir tarif etti ki Sayın Vekilimiz böyle baktım, maskesinden de tanıdım, bizim Mücahit.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Eyvallah.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Hakikaten liyakatli, bu işi bilen bir arkadaşımız. Dolayısıyla kendilerine de teşekkür ediyorum gerçekten seçim bölgem Erzincan, Erzurum, Sivas gibi yerlerde şeker pancarı ekiminin iyileştirilmesi ve şeker elde edilmesi için çok büyük gayretleri oldu. Kendisine teşekkür ediyorum.

Elbette, burada, kotaların artırılması, üreticilere erken teslim tazminatı... Burada yüzde 10 civarında erken teslim tazminatı veriliyor. Yerli ve millî şeker pancarı tohumunun üretilmesi... Bunlar ülkemiz açısından çok önemli konulardır ve de bizde şeker kooperatiflerinin 50 bin üyesi var yani 250 bin nüfuslu bir şehrin 50 bini şeker pancarıyla uğraşıyor. Onun için çok önemli bir konu şehrimiz

açısından, buraların geliştirilmesi lazım. Son zamanlarda şeker fabrikaları özelleşince hakikaten üretim azalmadı, yükseldi, bunu görerek, şahit olarak söylüyorum. Herkes şeker pancarı ekmek için uğraşüyor, burada yöneticilerimiz de şeker pancarı ekilsin diye elinden geleni yapıyor. 1-2 tane de önerim var, bu özelleşen şeker fabrikalarının ödemeleriyle ilgili biraz daha dikkat ederseniz, biraz önce denildi ama denetim şeker fabrikalarının şu anda elinde, biraz daha dikkat edilirse seviniriz.

Bir de işçilerle ilgili bir öneri ve cevabı vardı, orada hakikaten işçilerle ilgili biraz daha dikkat edilmesi gerekir diyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Karaman.

Buyurun Sayın Durmuşoğlu.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Türkiye Şeker Fabrikalarının çok Değerli Genel Müdürü ve yönetim kurulu üyeleri ve değerli temsilcileri, Sayıştayımızın değerli temsilcileri, değerli kurumlarımızın çok değerli temsilcileri; bugünkü yapmış olduğumuz toplantımızın hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum; hepinize “Hoş geldiniz.” diyorum.

Ülkemiz şeker sektöründe en büyük şirket durumundaki Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ (TÜRKŞEKER) Türkiye’nin köklü kuruluşlarından biridir, özellikle Türk çiftçisine büyük hizmetleri bulunmaktadır. Merkezi Ankara’da olan Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ tarım, imalat gıda, imalat kimya, imalat elektriksiz makina, imalat meslek bilim, ölçü kontrol optik donanım sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Hem ülke hem de bulundukları bölge ve yörelerin kalkınmalarına büyük katkı sağlayan tarıma dayalı sanayi kuruluşu olan şeker fabrikaları, ülkemiz için büyük bir değer niteliğindedir. Türkşeker, bünyesinde yer alan 15 şeker fabrikasıyla ülke şeker kotasındaki yüzde 35’lik payla ülkemiz şeker sektörünün hâlen en büyük oyuncusu durumundadır. 2 etil alkol fabrikası -Eskişehir ve Malatya alkol fabrikaları- 2 makine fabrikası, 1 adet elektromekanik aygıtlar fabrikası (EMAF), 1 şeker enstitüsü ve buna bağlı 1 tohum işletme fabrikasıyla faaliyet göstermektedir. Türkşeker, ülke ekonomisine katkısını artırarak sürdürmektedir.

Ülkemizde şeker fabrikalarının kurulmasının ana hedefi, yalnız ülkemizin şeker gereksinimini karşılamak değil tarımı ve dolayısıyla çiftçiyi kaldırmak olmuştur. Çiftçimiz, monokültür tarımdan polikültür tarıma pancar tarımını öğrendikten sonra geçmiştir. Şeker pancarı tarımı, ülkemizin sosyal ve ekonomik yaşantısında da çok önemli rol oynamıştır. Şeker pancarı tarımının gelişmesi sonucu dünyada şeker üretimi önemli derecede artmıştır. Diğer taraftan, şeker pancarı yalnız sanayi ham maddesi değil aynı zamanda hayvanlar için de çok kıymetli gıda olan yaprak, baş ve posayla bir yem bitkisidir. Bu ürünün gelişmesi, et ve süt üretiminin artmasına, böylece artan gıda imkânlarıyla daha yüksek hayat standardının oluşmasına önayak olmuştur.

Üretilen pancar, taşımacılık, tarım alet ve makinaları başta olmak üzere, birçok sanayinin gelişmesine, gübre, ilaç gibi girdilerin kullanımıyla endüstriyel sektöre önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca, şeker pancarı tarımı, ekim yapılan alana eş değer bir ormana kıyasla 3 kat daha fazla oksijen ortaya çıkarmakta, tüm canlılar için hayatı önem arz eden bir oksijen kaynağı olmaktadır. Kendinden sonra ekilecek ürünlerde de verim artışı sağlamakta, alternatiflerine göre daha fazla istihdam imkânı ortaya çıkarmaktadır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; sözlerime son verirken Genel Müdürümüz Sayın Mücahit Alkan Bey'i tebrik ediyorum. Nezdinde, tüm şeker fabrikaları çalışanlarına, ülke tarım ve sanayisini kaldırmak, çiftçilerimizin gelirlerini artırmak için yapmış olduğunuz çalışmalarda başarılar diliyorum. Bu zamana kadar olduğu gibi bundan sonra da her zaman yanınızda olduğumuzu dile getirmek istiyor, toplantımızın bir kez daha hayırlara vesile olmasını diliyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Durmuşoğlu.

Evet, son konuşmacı olarak Sayın Kara, buyurun.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, yönetim kurulu üyeleri, Komisyonumuza hoş geldiniz.

Ben kısaca bir değerlendirme yapmak istiyorum. Finansal ve faaliyet durumumuzla ilgili şöyle baktığımız zaman, 2017 ve 2018'i kıyaslayacağım. Kısa vadeli yabancı kaynaklarımız 2017'de 4,87 milyardan 4,32 milyara düşüyor. Uzun vadeli yabancı kaynaklarımız 0,39 milyardan 0,41 milyar oluyor, öz kaynaklarımız 1,61 milyardan 0,38 milyara düşüyor. Öz kaynaklarımızın pasif toplam içerisindeki yüzdesine bakarsak öz kaynaklarımız tamamen eriyerek gidiyor yani yabancı kaynaklarımız 2017'de yüzde 81'ken 2018'de yüzde 99,57. Yani bizim finansal durumumuzu incelediğimiz zaman öz kaynaklarımız giderek eriyor. Bunda belki özelleştirmeden kaynaklı personel çıkışları veya geçmiş yıl zararlarıyla ilgili bir şey olabilir ama gidişat şunu gösteriyor: Bizim sermaye artırımını yapmamız lazım. Bununla ilgili olarak incelediğimiz zaman da yine 2018'in diğer önerilerinde Sayın Sayıştayımız da bu konuda bir öneride bulunmuş, öz sermaye artırımına gitmesi gerekiyor Kurumumuzun. 2019 ve 2020 yıllarında bir öz kaynak artırımını yapıldı mı?

Yine, gelir tablosunu incelerken 2018 yılında finansman giderlerimizin 390 milyon 268 bin olduğunu gördüm. Yalnız dipnotlara baktığımız zaman gelir tablosu 3'te dönemin tüm finansman giderleri 577 milyon lira. Evet, burada mali tablo hazırlanırken üretim maliyetine verilen ya da herhangi bir maddi duran varlığın maliyetine eklenen varsa bunlar direkt maliyete eklenir ama orada (c) bölümünde diyor ki: "Doğrudan gider yazılanlar 546 milyon 136 bin." Ama finansal tablolara yani bu 660 ve 661 no.lu hesaplarımıza gider ve gelir tablomuzda direkt gider gözükür. Ama gelir tabloma baktığım zaman da 390 milyon yani arada bir 546 milyon direkt gider yazılan derken finansal tablolara yansıyan bu değil. Acaba hani önce gider yazıldı, sonra maliyete mi eklendi, böyle bir şey mi var, onu merak ediyorum ben?

Yine, 2018 yılı gelir tablosunda "Olağandışı Gider ve Zararlar" bölümünde 318 milyonluk rakamın detayı açıklanmış dipnotlarda, demişiz ki: Orada 260 milyon kıdem tazminatları ödemesinden kaynaklanan önceki dönem gider zararları var. Kıdem tazminatlarımız yıllık olarak, dönemsel olarak karşılık ayrılmıyor mu? Sadece bunu soruyorum. Bir de olağandışı gider ve zararlarımız var Sayın Genel Müdürüm, 2018 yılında 711 milyon tutarında. Bunun detayı nedir, nereden kaynaklanmıştır?

Yine farklı bir konu olacak ama şeker pancarı gerçekten bizim için kritik bir üründür. Özellikle suyu ister, mesela Doğu'da Muş vardır, su cennetidir. Su cenneti illere teşvik verilerek oradan şeker fabrikalarımıza nakliyesi gerçekleştirilerek, daha az su kullanılarak daha çok ürün üretemez miyiz? En azından bu konuda da oradaki çiftçilerimiz de hani şehre göçü de engellenmiş olur, oraya da bir kaynak sağlanmış olacağını düşünüyorum.

Son olarak da polemik yaratmak istemiyorum, ben de iktisadi ve idari bilimler fakültesi mezunuyum. Bizler yöneticilik mesleğinin profesyonel bir meslek olduğunu bilerek yetiştirildik, her alanda profesyonel yönetici olarak yetiştirildik. Bizlerin hâkimlik hakkı da vardır.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – İdari hâkimlik.

ESİN KARA (Konya) – İdari hâkimlik hakkımız vardır ve hukuk derslerinin yarından fazlasını görmüşüzdür. Şunu da söyleyeceğim...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani yönetim kurulunda hiç tarımla ilgili biri yok.

ESİN KARA (Konya) – Yok, ben sizinle polemik yaratmak için değil, ben şunu söyleyeceğim: Biz mesleğimizi yaparken ben de İİBF mezunu olarak mali müşavirliği seçtim yani burada şunu söyleyeceğim: Turizmden tutun hastaneye, gıdadan araba tamircisine, aklınıza gelecek her sektörün bizler tek tek denetimlerini yapar ve muhasebelerini tutarız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tarım mezununu da Enerji Bakanı yapalım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen karşılıklı konuşmayalım.

Buyurun Sayın Kara, sözünüzü tamamlayın.

ESİN KARA (Konya) – Hazinesden gelen, burada denetimden gelen arkadaşlar var, burada Sayıştay da bilir bizler randıman analizi yaparız. Yani her sektörde fire nedir, ne kadar işçilik gerekir, ne yapılması gerekir... Artı, bu kurumlar profesyonel yönetici gerektirir, muhakkak ki bunların alt kadrolarında gıda mühendisi, ziraat mühendisi gibi birçok çalışan vardır.

Profesyonel yöneticilik farklı bir meslektir diyorum, herkese saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Türkmen, buyurun.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Saygıdeğer Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Türkiye Şeker Fabrikalarının Genel Müdürü, genel müdür muavini kardeşlerim, Sayıştayımızın değerli üyeleri, diğer kamu kurumlarından gelen saygıdeğer üyelerimiz; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bu hep söylediğimiz gibi, ama maalesef bu olmuyor. Sanki biz iktidar partisi milletvekilleri ayrı bir grupta, işte, buradaki olan bürokrasiyi savunuyor... Onların yaptığı icraatların doğru olanlarını da söyleyeceğiz, eğri olanlarını da söyleyeceğiz. Zaten arkadaşlarımız bunları Sayıştay raporlarından ve diğer elde ettikleri bilgilerden yapıyorlar ama maalesef zaman zaman burada polemik hâline geliyor bunlar.

Evet, bu kadroları gönderen, götüren, yapan, eyleyen, giden siyasi kadrodur, iktidardır tabii, bu doğal bir şeydir. Yani “Niye bunu yaptınız, niye şunu yaptınız?”dan ziyade o arkadaşlarımızın izahatlarını, eksikliklerini, noksanlarını söylemek lazım yoksa diğer türlü olduğu zaman onların her ne kadar halktan tarafa görünüp “Siz mesleğinizde çok iyisiniz, şusunuz, busunuz ama burayı da yapamazsınız.” gibi laflar, çok doğru laflar değildir, doğru işler değildir, insanı rencide eden hadiselerdir. Bunlardan kaçınmak lazım diye düşünürüm, o yüzden de böyle bir söz almak zorunda kaldım. Dediğim gibi eksikliklerini, noksanlarını, icraatlarını hep beraber eleştirelim, yapmamız gereken tavsiyelerimiz varsa onları da yapalım ama kişisel olan bu tip konulara girdiğimiz zaman o bir siyaset yeri gibi algılanır. Bunu böyle söylememekten...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kişisel değil, kamusal alandayız. En büyük zararı bu anlayış veriyor.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Neyse ki kamusaladaki kişiler o kamunun yöneticileri; ona da müsaade edin de kötüsüyle, iyisiyle iktidar bunun muhatabıdır ve onun neticesinde de halka hesabını da verecektir.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sorumlusu sizsiniz, kabul ediyorsunuz. Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşma yapmayalım, lütfen.

Buyurun Sayın Türkmen, devam edin.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Neyse yani bir şey söylemek istiyorum: Bunlar doğru şeyler değildir ve buranın, dediğim gibi, teknik bir kurul olduğunu da hiç gözden çıkarmayalım. Biz burada hesapları, kitapları inceliyoruz; kamu adına inceliyoruz, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına inceliyoruz ve bunları bu hâle sokarsak inanın asıl verimi almamış oluruz, arkadaşlarımıza ve yöneticilere de hep yapacağımız tavsiyeler de eksik kalmış olur diye düşünürüm.

Bu duygu, düşüncelerle ben tekrar Genel Müdürü, yönetimlerini, hepsini tebrik ediyorum. Hoş geldiniz, hayırlı olsun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Türkmen.

Evet, Sayın Genel Müdürüm...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Vekilim, Zonguldak'ta TTK'nin başına tarım mezunu birisinin gelmesini ister misiniz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Vekilim, söz vermedim ama siz konuşuyorsunuz.

Lütfen Sayın Vekilim, lütfen... Söz vermedim.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm, sayın milletvekillerimizin görüşlerini, sorularını dinlediniz.

Şimdi, soruları yanıtlamak üzere sözü size veriyorum.

AHMET TAN (Kütahya) – Ya, siz elektrik mühendisi olarak her şeyden anlıyorsunuz ama!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

Arkadaşlar, lütfen...

Evet, konuşmayalım şimdi. Bakın, yaklaşık iki buçuk saattir konuşuyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Beyefendi, ben milletvekiliyim, milletvekili. Milletvekillini ilgilendiren her konuda konuşurum, siz görevinizin farkında değilsiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Şimdi, söz sırası Sayın Genel Müdürümde.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Sayın Başkanım, çok değerli üyeler; gerek şahsıma gerekse de Yönetim Kurulundaki arkadaşlara yönelik yapılan eleştirilere bizler yazılı olarak cevap vereceğiz çünkü burada karşılıklı herhangi bir diyaloga girmeyi ben çok doğru bulmuyorum ama şunu da özellikle ifade...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yalnız, Sayın Genel Müdürüm, pardon, sözünü kesiyorum, o sunumla ilgili kısmı burada şu anda yapabilirsiniz.

Buyurun.

Ne kadar sürecek o sunum?

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Tamamdır, çok uzun sürmeyecek en fazla on dakika içerisinde bitireceğiz Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yani biraz daha kısaltalım.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Sunumu hemen hızlı bir şekilde ben size arz edeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sorulan sorulara yazılı olarak sonra da yanıt verebilirsiniz.

Buyurun.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Ben şunu arzu ederdim Sayın Başkanım: Keşke bizim faaliyetlerimize, çalışmalarımıza, projelerimize yönelik eleştiriler olsaydı biz gönül huzuruyla bunu kabul ederdik. Sadece yine önemine binaen şunu paylaşmak istiyorum: Kurumda göreve ilk başladığımız dönemde her yıl yapılan fabrika müdürleri toplantısında ilk bir günümüzü biz SWOT çalışmasına ayırdık ve TÜRKŞEKER’in tarihinde ilk defa SWOT analiz çalışması yapıldı. Orada tüm fabrika müdürlerimizin, tüm daire başkanlarımızın, teknik arkadaşlarımızın, genel müdür yardımcılarımızın bütün tespitlerini, eleştirilerini, önerilerini dikkate alarak kurumun bir SWOT’unu çıkardık. Bu SWOT’un ardından da biz stratejilerimizi belirledik ve bu stratejilerle iki yıl boyunca çalıştık.

Bakın, biraz önce konuşmamda ifade ettim, tüm zamanların özellikle son yirmi yılın rekorunu kırdık yani gerçekten burada bunu konuşmayı ben arzu ederdim. İhraç amaçlı yaklaşık 435 bin ton şeker üretildi Sayın Başkanım. Sadece TÜRKŞEKER değil, özel sektördeki üreticilerimizle beraber bunun 135 bin tonu bizim tarafımızdan, kalan miktar da özel sektör tarafından üretildi. Hızlı bir şekilde isterseniz...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hemen o sunuma geçelim.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Stratejilerimizi ben yine burada dile getirmek isterim. Bu yaptığımız SWOT çalışmasından yola çıkarak; bakın, 2019 yılında Sayın Cumhurbaşkanımızın pancar fiyatını 235 liradan 300 liraya çıkarmasıyla birlikte aslında bu yılki üretim rekorunun arkasında bu karar var Sayın Başkanım. Burada çeşitli ithamlarda bulunuldu bize yönelik “Burayı siz yönetmiyorsunuz, siyasi irade yönetiyor.” diye. Biz hakikaten burada bununla ilgili bütün fizibiliteyi yaparak ilgili makama arz ettik ve 300 liralık fiyatla sektörü ciddi anlamda toparladık ve bu yılki üretim rekorunun arkasında bu iyileştirme var. Yine, önemli tehditlerden biri insan kaynağı problemiydi; çalışanlarımızın neredeyse yüzde 90’ı 40 yaş üstüydü Değerli Başkanım. Biz yaklaşık 1.500 arkadaşın alımını gerçekleştirerek kurumun o anlamda da önünü açtık.

Ben sözlerimi çok uzatmak istemiyorum. Tohumla alakalı çok yoğun eleştiriler oldu, daha doğrusu sorular soruldu.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, oraya geçelim.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN - Hızlı bir şekilde tohum filmimizi bir açarsak... Birkaç filmi ben paylaşıp diğer sorulara, sizler de uygun görürseniz, sözlü cevap vermek istiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yazılı...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Genel Müdür AK PARTİ’nin on dokuz yıldır iktidarda olduğunun farkında değil sanırım, sanki bir yıldır, iki yıldır iktidarda gibi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Her yaptığımız işi ilk kez yapıyor olmanızın nedeni daha önce AK PARTİ döneminde yapılmamış olmasından.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Yavuzylmaz, lütfen, rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

(Video gösterimi yapıldı)

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Değerli Başkanım, buradaki filmde de ifade edildiği gibi, bir yıllık, iki yıllık bir çalışma değil, TÜRKŞEKER ailesinin 2000 yılı itibarıyla başlattığı bir tohum projesi vardı ki arkadaşlarımızın çok büyük emeği var, biz göreve başladığımız tarih itibarıyla da buna hız verdik. Yani zaten on yedi, on sekiz yıllık bir ıslah süreci vardı, biz bunu hızlandırdık ve inşallah iki yıl içerisinde de finalize edeceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Başkanım, çok özür diliyorum, entegre üretim modelimizle alakalı gerçekten keşke bizi biraz dinleseydiniz yani biz sunumumuzu yapabiliyorduk inanın birçok soruya gerek kalmayacaktı, KİT Alt Komisyonunda da biz sunumlarımızı yaptık. Ben bir örnek vermek istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bitirdik.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Sayın Başkanım, Ankara’da güzel bir örnek projemiz var, onun da gösterimini bir paylaşalım, sera projemiz, onunla finalize edelim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

(Video gösterimi yapıldı)

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – Sayın Başkanım, sizin şahsınızda bütün Komisyon üyelerini bir sabah Ankara Şeker Fabrikamızda da misafir edip serayı beraber de ziyaret edebiliriz.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Çapa zamanı gelelim.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MÜCAHİT ALKAN – İnanın, bizim derdimiz buraları yaşatmak; bunu da özellikle arz etmek isterim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözler, siz konuşmak için bastınız ama biz konuşmaları bitirmiştik, bir sonraki kuruma arzu ederseniz o zaman söz verelim. Bir sonraki kuruma geçeceğiz zaten, TÜRKŞEKER Kurumuna, orada söz verelim.

Şimdi Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup genel görüşmeye sunacağım.

Önce, 2017 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç: Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ’nin, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 3/7/2018 tarih ve 2018/ÖİB-K-43 sayılı Kararı’yla kabul edilen 2017 yılı bilançosu ve 258.135.874,58 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – 2017 yılı sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Şimdi 2018 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç: Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ’nin, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 18/6/2019 tarih ve 2019/ÖİB-K-07 sayılı Kararı’yla kabul edilen 2018 yılı bilançosu ve 1.354.074.587,74 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – 2018 yılı sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait üst Komisyon toplantısı tamamlanmıştır; tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürüm, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum. En son yapmış olduğunuz sunumları da bize gönderirseniz biz de Komisyon üyesi arkadaşlarımızla paylaşırız.

2.- Şeker Kurumunun 2017 yılına ait bilanço ve netice hesabının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Değerli Komisyon üyeleri, toplantımıza Şeker Kurumunun 2017 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam ediyoruz.

Şeker Kurumu, 24/12/2017 tarihi itibarıyla kapatılarak teşkilat olarak Tarım ve Orman Bakanlığına devredilmiştir.

Ben, toplantımıza katılan kurum temsilcilerinin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, kısa bir sunum için sözü size veriyorum, buyurun.

ŞEKER KURUMU BAŞKANI MÜMTAZ SİNAN – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum, toplantımızın şeker sektörümüze ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

2017 yılında kapanan bir kurumun hesaplarını vermek üzere huzurlarındayız. Dedğimiz gibi, Tarım Bakanlığı Şeker Dairesi Başkanlığına Şeker Kurumunun bütün yetki ve sorumlulukları verildi, biz onların görevlerini yerine getirmeye çalışıyoruz. Vaktinizin kısıtlı olduğunu bildiğim için, zannediyorum sunum dosyamızda mevcuttur...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bize gönderebilirsiniz.

ŞEKER KURUMU BAŞKANI MÜMTAZ SİNAN – Sadece şunu söylemek istiyorum: Şeker Kurumu zamanında denetim ve izlemenin en az 5 katına çıktığını, Kurumumuz tarafından şeker sektörünün denetlendiğini özellikle ifade etmek istiyorum.

Sizlere saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim.

Kurum denetlenen döneme ait herhangi bir denetim bulgusu tespit edilemediğinden geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Sayın Başkanım, sayın üyelerimize sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi web sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş içinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Şimdi genel üzerinde söz almak isteyen üyelerimize söz vereceğim. Değerli üyeler ancak bu sözü bir kere vereceğim, lütfen söz sırası geldiğinde zamanı etkili kullanmak adına bütün konuşmanızı yapınız.

Buyurun Sayın Çakırözer.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, öncelikle, teşekkür ederim anlayışınız için. Az önce geç kaldım, bu durumda söz verdiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Estağfurullah.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Aslında, bu Kurumumuzla ilgili değil ama ben nasıl olsa kayıt düşmüş olacağız ve inşallah az önce ayrılan yöneticilerimize iletilmesi için iki önemli hususu dikkate getireceğim. Biliyorsunuz, Eskişehir’imizde Kazım Taşkent Şeker Fabrikamız, sadece Eskişehir’imizin

değil Türkiye'nin gururu bir fabrikamız ve yıllardır da maksimum kapasiteyle çalışmakta. Covid salgını döneminde de vatandaşlarımızın ihtiyacı olan dezenfektanın karşılanması konusunda da yine fabrikamızın alkol üretimi bölümünün katkısı büyük oldu.

İki tane meseleyi sayın yöneticilerin dikkatine, tabii ki değerli Komisyonumuzun da dikkatine getirmek istiyorum.

Birincisi, sadece Eskişehir'de değil tüm şeker fabrikalarındaki geçici işçilerin durumu. Bu çok büyük bir sıkıntı arz etmekte. Neden arz etmekte? Biliyorsunuz, onlara uzun süredir sözler veriliyordu, önce altı ay çalışıyorlardı, sonradan bizlerin isteği, sizlerin de desteğiyle sürekli söyledik, on aya çıkarıldı ve ondan sonra söylenen şuydu: Çünkü bunlar fabrikalarda öyle hani yardımcı iş falan değil, asli işi yapan emekçiler. "Ayrılanların yerine ya da kadroya birisi alınacağı zaman sizi alacağız." dendi ama şu anda yaklaşık 1.500 geçici işçi durmaktayken geçtiğimiz yıl şeker fabrikalarına kadrolu işçi alımı yapıldı, genç işçiler alındı. Alınsınlar ama bu geçici işçilere bu hakkın verilmemesi çok büyük bir mağduriyet yaratıyor. Bu insanların çoğu yirmi küsur yıldır çalışıyorlar ama hâlâ ufukta emekliliklerini göremiyorlar. Bu konunun mutlaka ivedilikle ele alınması gerekiyor Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim. Ve, bu konuda yaşanan mağduriyet de aslında sürekli dile getirilmekte, önümüze, sizlerin önüne getirilmekte. İnşallah, bu konunun çözümüne Komisyonumuz ve Komisyonumuzun çağrısıyla değerli bürokratlar katkı sağlar. Yoksa, bu işçilerin haklarının daha fazla mağdur edilmesine sessiz kalamayız, kalmamalıyız.

Eskişehir'imize has yine, Kazım Taşkent Şehir Fabrikamıza has bir sıkıntımız daha var. Eskişehir'den geçenler, yıllardır Eskişehir'de olanlar bilirler. Aslında, bu hep vardır ama bu yıl arttı, o da şu: Şeker fabrikamızın özellikle çalışma döneminde şehri bir koku sarıyor. Aslında, Ankara'mızda da var, diğer illerde de var ama Eskişehir'de bu kötü koku 2020 yılında son derece ağırlaştı. Tabii ki, bizim "Ya, koku var, fabrikayı kapatın." diyecek hâlimiz yok ancak ben bu konunun taraflarıyla görüştüğümde fabrikamızın bu konuda yani bu kokunun kaynağının giderilmesi noktasında yeterli çalışmayı yapmadığı konusunda kurumlarımızın şüpheleri var. Büyükşehir Belediye Başkanlığımız hem Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne yazıyor hem de fabrikaya yazıyor, bazı soruların yanıt bulması lazım. Yani Koku Oluşturan Emisyonların Kontrolü Hakkında Yönetmelik hükümlerine fabrikada uyuluyor mu, uyulmuyor mu, bu konunun kamuoyuna açıklanması lazım. Fabrikadan çıkan atık suların atık su arıtma tesisi ve çamur havuzlarında biriktirilmesi sonucu ortaya çıkan kokuyu önlemek için ne gibi çalışmalar yapılıyor, fabrikanın bu konuda sizlere, bizlere, kamuoyuna bilgi vermesi lazım. Alkol üretiminden kaynaklanan atık suların meydana getirdiği kokuyla ilgili -yeni arttığı için kapasite bu konuda- fabrika tarafında alınan ek önlemler nelerdir? Bir de atıkların, küspelerin daha doğrusu yarattığı kokuyla ilgili ek önlemler alınması gerekiyor, bu konuda hangi adımlar atılıyor? Fabrikanın faaliyetleri sonucunda atmosfere yayılan toz, gaz ve başka emisyonlarla ilgili Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında ne gibi çalışmalar yapılıyor?

Şimdi, bu soruları ben soruyorum, Büyükşehir Belediyemiz de sormuş benzer şekilde doğal olarak çünkü inanın, normal, hep duyduğumuz, Ankara'da, Eskişehir'de ve diğer şehirlerdeki kokunun ötesinde bir koku yaşandı yaz aylarında, hâlâ da devam etmekte. Şimdi, dikkatinize sunacağım bir şey var. Büyükşehir Belediyesi büyük bir nezaketle diyor ki: Ya, siz ne yapıyorsunuz, neler yaptınız? Bize anlatın vesaire. Aracılığınızla kuruma sorulmasını istediğim şey şu: Belediyemiz 2 yazı yazıyor ve son yazıda diyor ki belediyemiz fabrikaya: "Kötü kokunun giderilmesi için alınan önlemler ile yaptırmış olduğunuz koku ölçüm sonuçlarının tarafımıza bildirilmesi.". Çok normal, doğal bir istek. Fabrikadan bir yanıt gidiyor -yani keşke dediğim gibi diğer yöneticilere ben yetişebilseydim, Genel Kuruldan özür diliyorum tekrar- diyor ki: Çalışmalarımız hakkında görülecek lüzum olduğu takdirde tarafınıza

bilgilendirme yapılacaktır. Şimdi, halk sağlığından bahsediyoruz, belediyenin sorduğu soru net. “Koku ölçüm sonuçlarını bize bildirin, ne yaptınız?” diye. Biz lüzum görürsek, görülecek lüzum olursa cevap veririz. Böyle bir yanıt kabul edilemez. Hiçbir kurumdan halk sağlığıyla ilgili bir konuda böyle bir yanıt kabul edilemez. Bu konunun ben Eskişehir’lilerin sağlığını yakından ilgilendirdiğini düşünüyorum ve Başkanlığınız ve değerli Komisyonumuz marifetiyle buna mutlak surette Genel Müdürlüğün ve ilgili fabrika müdürlüğümüzün hem kamuoyuna hem Büyükşehir Belediye Başkanlığımıza hem de dediğim gibi, Eskişehir’lilere mutlak surette bilgi vermesi ve gerekli önlemler neyse de bunun hep birlikte alınması ve insan sağlığına zararlı olası olumsuz sonuçların önlenmesi için yardımlarınızı, gereğinin yapılmasını da rica ediyorum.

Anlayışınız için de çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – EStağfurullah Sayın Vekilim.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Evet, konu Eskişehir olunca, benim de doğduğum, büyüdüğüm, ilkokulu, ortaokulu, liseyi okuduğum kent olunca, bir de şeker fabrikasının karşısındaki dere sokaklarının çocuğu olunca, Utku Vekilime katılmamak mümkün değil çünkü o dönemden bu döneme teknoloji çok gelişti ve bütün fabrikalar modernleşti, çağ değiştiğçe yeni sistemler, arıtma sistemleri kuruldu ve o arıtma sistemleri sayesinde pek çok fabrika çevreye en az zararı vererek çalışma yolunu ve yöntemini seçti.

Şimdi, ben bu konuyu, tabii, Utku Çakırözer gündeme getirince geçmişi de hatırladım. Gerçekten, bugün de aynı durum söz konusuysa -Vekil öyle söylüyor- Eskişehir’e çok sıklıkla gitmeme rağmen o kokulu dönem denk gelmedi demek ki yaz aylarında o çalışma ortamı içerisinde ama Sayın Utku Çakırözer arkadaşlar gitmeden önce konuşabilseydi bu konu onların duyması noktasında çok yararlı olacaktı. Ama sizin de aracılığınızla, sizin de uygun görmeniz hâlinde bu konuda Eskişehir Şeker Fabrikasının başında bulunan kişilerin, yöneticilerin yani biz gerekirse yanıt veririz yerine biz o kokuyu bertaraf etme konusunda şu çalışmaları yapıyoruz ve şu çalışmalarda mesafe aldık, bu noktada sizinle iş birliği yaparak, belki sizin de katkılarınızla bu sorunu çözeriz demesi yerine böyle şık olmayan bir yanıt vermesi beni doğrusu üzdü.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – İleteceğiz bizzat.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Çünkü Eskişehir bir turizm kenti Sayın Başkan. Geçmişte, bizim çocukluğumuzda çamurlu sokaklardan, Bursa’ya imrenirken, İstanbul’a, başka kentlere turizmle ilgili seyahat ederken şimdi bütün Türkiye’nin hemen her yerinden Eskişehir’e binlerce, on binlerce insanın gelip oradaki müzeleri, oradaki tarihi evleri, tarihi dokuyu, parklarını gezdiğini ve Eskişehir’de turizm gelirinin son on beş-yirmi yılda çok arttığını söyleyerek bu kentin gözümüzün iris tabakası gibi korunması gerektiği noktasındaki duyarlılıkla hareket edilmesi lazım. O açıdan Sayın Başkan ben de rica ediyorum, Komisyon bu tutanakları, Sayın Utku Çakırözer’in söylediği tutanakları ve o arkadaşlarımıza yönelik talebi yazılı olarak iletirse çok memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Yavuzylmaz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Evet, şeker fabrikaları denince Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk’ü, tabii, burada konuşmak gerekiyor. Öngörüsünün ve vizyonunun ne kadar isabetli olduğunu anlatmak gerekiyor. 1933 yılında Eskişehir Şeker Fabrikası, 1934 yılında Turhal Şeker

Fabrikası Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatları doğrultusunda faaliyete açıldı. Şekerin ne kadar önemli olduğunu ben Mustafa Kemal Atatürk'ün sözleriyle tekrar Komisyonunda gündeme getirerek konuşmamı tamamlayacağım: “Alpullu Şeker Fabrikasını gezdim, gördüğüm vaziyetten çok memnun kaldım. Müessesenin daha tevsî etmesini ve şimdiye kadar olduğundan daha fazla muvaffak olmasını dilerim. Memleketimizin her müsait mıntıkasında şeker fabrikalarının çoğalması ve bu suretle memleketin şeker ihtiyacının temini mühim hedeflerimiz arasında tanınmalıdır.” Gazi Mustafa Kemal Atatürk.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Yavuzylmaz.

Buyurun Sayın Tuncer.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tarihe bir not da ben düşmek istiyorum. Şimdi, kurumu seneye belki denetlemeyebiliriz, belki de denetlenir biz buralarda olmayız. O yüzden de şunu ifade etmek istiyorum: Şeker Kurumunun kapatılması Türkiye’de üretilen şeker pancarı ve millî şeker için yapılmış en büyük darbelerden biridir. Şeker Kurumunun kapatılmasının gerçekten çok büyük hata olduğunu yaşayarak öğreneceğiz ileride ama benim temennim yaşayarak öğrenmek değil, bu hatadan aklımızı kullanarak bir an önce kurtulmamız ve Şeker Kurumunun daha güçlü ve daha güçlü ve daha iyi bir mevzuatla tekrar hizmete devam etmesini sağlamak gerekir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Tuncer.

Şimdi Şeker Kurumunun 2017 yılı...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, söz almak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Çakırözer, söz vermiştim, bir kez daha mı istiyorsunuz? Bir kere veriyoruz sözü Sayın Çakırözer. Siz misafirsiniz ve beş dakika verdik yani Sayın Çakırözer.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Orhan Sarıbal Başkanımızın da söz isteği var.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bakın, Sayın Sarıbal konuştu, gitti. Verilen yanıtları, tamam, kendisi de bize izah etti, ben de o izahından dolayı teşekkür ediyorum ama...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Uygun bulursanız Şeker Kurumuyla ilgili birkaç cümle söyleyeceğim, uzun bir şey söylemeyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bundan önce...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Hayır, tamam, ben bir şey demiyorum “Konuşturmayacağım.” demiyorum Sayın Yavuzylmaz. Şimdi “Bitirdik.” diyoruz, başlıyoruz; bitirdik, o nedenle.

Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ederim Başkan. Gerçekten kusura bakmayın.

Öncelikle, hoş geldiniz.

Şunu söylemek isterim: Şeker Kanunu çıktı. Şeker Kanunu bu sürecin bir parçasıydı, 2001-2002’den sonra sürecin bir parçasıydı. O Şeker Kanunu’yla beraber bir Şeker Kurulu oluşturuldu. Aslında kararın kimler tarafından nasıl alındığının çok önemi yok. Şeker Kurulu da aslında bu özelleştirme sürecine ve şeker sürecine yeniden yön vermek için, NBŞ sürecini yönetmek adına tarımın ya da şeker pancarının ya da şekerin Türkiye’deki geleceğine dair bir politika ortaya koydu.

Sadece şunu sormak istiyorum: Şeker Kurulu görevini bitirip tamamladığı için mi bitirildi, onun yerine tekrar Bakanlıkta bir birim oluşturuldu? Ya da Şeker Kurulunun yaptığı şeylerin tümü ya da bir kısmı yanlış, iktidar onu lağvetti, onun yerine tekrar Bakanlıkta bir birim kurdu. Bugün gördüğümüz süreç tamamen o günlerde Şeker Kurulu tarafından organize ediliyordu; fiyatların belirlenmesi, denetim mekanizmalarının oluşturulması, şeker pancarının belirlenmesi gibi nedenler... Sadece bunu sormak istiyorum. Yani sonuçta bu da bir çerçeve olarak karşımızda duruyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Çakırözer, bir dakika.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkanım, anlayışınız için teşekkür ederim. Özür dilerim, bu söz de -az önce konudan farklı olduğu için- Eskişehirli çiftçiler istediği için istedim, tabii, hepimizin memleketindeki çiftçilerin istediği.

Bu yıl 15 Marta kadar Türkşeker ile pancar üreticileri arasında şeker pancarı ekmek için karşılıklı sözleşmeler imzalandı bildiğiniz gibi. Normal gibi gözüküyor fakat sözleşmede 2021 yılında ekilecek pancarın fiyatı maalesef yok her yıl olduğu gibi. Şeker pancarını kaç liraya satacağı, ne kadar avans alacağını bilmiyor çiftçi; nakliyenin ne olacağını, hatta ne kadar küspe parası alacağı sözleşmede belirtilmemekte yani çiftçiler boş sözleşmeyi imzalamakta. Geçmiş yıllarda da böyle oldu. 2020 yılında şeker pancarı fabrikada şeker olduktan sonra fiyat açıklandı, maalesef yüzde 12 zam verildi. Üretici yüzde 12'lik zamlarla 336 liralık fiyatı görünce -biliyorsunuz, sadece Eskişehir'imizde değil, her birinizin memleketinde- şok oldu. "Keşke ekmeseydim, zarar ettim." diyen yüzlerce çiftçiye gördük ama yapacak hiçbir şey kalmamıştı, iş işten geçmişti, ürününü pancar sözleşmesiyle on ay önce vermeyi taahhüt etmişti boş sözleşmeye imza atarak. Bu yanlışlıktan bir an önce dönülmelidir. Bugün, imzalanan sözleşmeye mutlaka fiyat yazılmalıdır, ne kadar olacağını çiftçimiz görmelidir, ona göre imzalamalıdır. Şimdiden bu yılın pancar fiyatı da açıklanmalıdır. Geçen yıl girdi maliyetlerinin altında kalan bu fiyat, bu yıl mutlaka ama mutlaka 500 lira olmalıdır. Bu fiyatın altında kalırsa zarar eden çiftçi pancar ekmekten vazgeçecek, ithalatçı konumuna tekrar geri döneceğiz.

Çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Şimdi Şeker Kurumunun 2017 yılı hesap dönemine ilişkin sonuç bölümünü okutup ibraya sunacağım.

Şimdi 2017 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ: Sonuç:

Şeker Kurumunun 24/12/2017 tarihli bilançosu ve 2 milyon 114 bin 540,07 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şeker Kurumunun 2017 yılına ait üst Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara ben teşekkür ederim.

Değerli Komisyon üyeleri, gündemimize 6 Nisan 2021 Salı günü Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.35